

KALEIDOSZKÓP

BARANGOLÁS A NAGYVILÁGBAN
IV.

A VERSEKET VÁLOGATTA ÉS FORDÍTOTTA
DABI ISTVÁN

TARTALOM

Előszó

HOLLANDIA

holland

ELLY de WAARD (1940)

(És egy olyan korban...) (*en in een tijd*)

(A szárazföld mély csendje...) (*De diepe stilte van het*)

ARJEN DUINKER (1956)

Mese (*Sprookje*)

Vers egy tevéhez (*Gedicht voor een kameel*)

Papírszelet (*Papiertje*)

FRANK KOENENGRACHT (1945)

Epigramma (*Epigram*)

RUTGER KOPLAND (1934)

Egy képeslap kiválasztása (*Het kiezen van een ansichtkaart*)

ED LEEFLANG (1929)

Pár (*Paar*)

Tehenek (*Koeien*)

Mit számít az, ha ő létezik (*Wat maakt het uit of hij bestaat*)

MAARTEN MOURIK (1923)

Betűzár (*Letterslot*)

Prédikátor (*Prediker*)

Élet (*Leven*)

Halál [1] (*Sterven*)

Halál [2] (*Sterven [2]*)

Halál [3] (*Sterven [3]*)

TOON TELLEGEN (1941)

Igen és nem (*ja en net*)

ANNE VEGTER (1958)

Az éjszaka könnyedsége (*Lichtheid van de nacht*)

stellingwarf

BOTE STELLINGWARF

Írás (*Schrieven*)

Rómába menni (*Naor Rome gaon*)

Tépős naptár (*Scheurkelinder*)

Költészet (*Dichten*)

OENE BULT (1928)

Természettudományos (*Netuurkundig*)

A pénz időbe kerül (*Geld kost tied*)

fríz

JAN DOTINGA (1934)

A csend lóg a ködben (*De stilte is yn dizzen hongen*)

BERBER van der GEEST (1938)

Esik (*it reint*)

BAUKJE WYTSMA (1946)

Tetszetős megoldás (*Sjoch*)

SIEBREN WOULDSTRA (1938)

Vágy (*Langstme*)

keresztelő (*doop*)

Hitvallás (*belidenis*)

Telhetetlen (*nea te sêdzjen*)

PIER BORSMA (1944)

Cogito ergo non sum

JELLE KASPERSMA (1948)

a legrövidebb nap (*de koartste dei*)

(az őszi lélegzik...) (*de hjerst sykhellet*)

(a víz megtörik...) (*wetter brekt*)

MINNE MAN

Életöröm (*freugde om to libjen*)

HONDURAS

ROBERT SOSA (1930)

A szegények (*Los pobres*)

HORVÁTORSZÁG

IVAN DAVID (1974)

Action replay

Szerelem (*Ljubav*)

Érintés (*Dodir*)

Vagy-vagy (*Ili-ili*)

Az elvesztett ártatlanság

JAKŠA FIAMENGO

Az álmok kisebbedése (*Smanjivanje sna*)

DRAGUTIN HORKIĆ (1925)

Méhész-halál (*Pčelareva smrt*)

Szentjánosbogár (*Krijesnica*)

A szamobori temetőben (*Na samoborskom groblju*)

A fatörzs (*Stablo*)

Híres... (*Čuven je...*)

Tudod miért? (*Znaš li zašto?*)

Az idős Werther szenvedése (*Patnja staroga Werthera*)

Apróhirdetés (*Mali oglasnik*)

Tavaszi akvarell (*Proljetni akvarel*)

Rózsa az ablakban (*Na prozoru ruža*)

ANTE DABO (1925)

Betoppant a tél (*Banula zima*)

TIN KOLUMBIĆ (1936)

a fény ideje (*vrijeme svjetlosti*)

Régészet (*arheologija*)

Lerombolt városok hamuja (*Pepeo srušenih gradova*)

Senki sem jön vissza (*Nitko se ne vraća*)

NIKOLA MARTIĆ (1938)

Sietve az éjszakából (*Hitajući iz noći...*)

TOMA PODRUG (1931)

A szerető mentegetőzése (*Isprika ljubavnika*)

Fecskék (*Lastavice*)

Hajléktalanok (*Beskućnici*)

A tűz és a víz (*Vatra i voda*)

ANA POSTRUŽNIK (1937)

(Hallgasd...) (*Čuj*)

(Belefáradtam a szemed kékjébe...) (*Umorna sam od modrine*)

(Az emberek is mint a kutyák...) (*ljudi kao i psi*)

(ma éjjel elfogtam...) (*noćas sam uhvatila*)

(Soha senki sem ismert meg...) (*Nikad nitko nije saznao*)

Én most elmegyek (*Ja sada idem van*)

(Talán egy hallhatatlan kiáltásban...) (*možda u nekom nečujnom krik*)

Holt álmok (*Mrtvi snovi*)

Holt madár (*Mrtva ptica*)

Szivárvány a köszirt felett (*Duga nad gvozdom*)

INDIA

asszámi

NILMANI PHUKAN (1933)

A költészet azoknak van akik nem szeretnék elolvasni

gudzsaráti

NITIN MEHTA (1944)

Vers - 1

kannada

PRATIBHA NANDAKUMAR

A nőstény tigris

kasmíri

SHAFI SHAUQ (1950)
Kasmír (*Kashmir*)
Visszafizetés (*Redemption*)
A túlélő (*The survivor*)

malayalam

K. SATCHIDANANDAN (1946)
Kaktusz

manipuri

THANGJAN ILOPISHAK SINGH (1948)
Azt akarom, hogy indiai golyóval öljenek meg

marathi

VASZANT ABADZSI DAHAKE (1942)
Szirmok
Szemek
Az utak (*rasto*)
Fa

khaszi

KYNPHAM SING NONGKYNRIH (1964)
A taplógomba

bengáli

DZSOJ GOSZVANI (1954)
A híd

oriya

BENUDHAR RAUT
A szerelem misztériuma

tamíl

MANUSJA PUTHIRAN (1968)
(Elválasztva tőled...)

kokborok

CSANDRAKANTA MURASZINGH (1957)
Erdő - 1987

angol

JAYANTA MAHAPATRA
Néha (*sometimes*)
Vers az álmatlan éjjelekről (*Poem of the sleepless nights*)

hindi

RATI SZAKSZÉNA
Az álmodó tenger (*Szarné dékhtas szumudra*)
A hegyek emlékezete
Az út (*Rásztá*)

SZÍTÉS ÁLOK
Ismertető jel
Emberek (*Inszán-Inszán*)

pandzsábi

NIRUPAMA DUTT
Indulás előtt

urdu

GULZÁR
(Éjszaka...)
Könnycsepp

dogri

PADMA SZACSDEVA (1940)
(Ez a fej...)

INDONÉZIA

JIBSAIL

Az oly kicsi könyv (*Buku kecil kesekian*)

A Protokoll út mentén álló lámpák (*Lampu lampu di sepanjang jalan protokol*)

SUTARDJI CALZOU BARCHRI

De (*Tapi*)

IRAK

AMAL AL-DZSUBÚRÍ

Az írás fátyla (*حجاب الكتابة*)

IRÁN

MOHAMMAD HASEM AKBARIANI (1964)

Feledékenység (*فراموشی*)

ÍRORSZÁG

MICHAEL DAVITT

Abendrot

A rendező

A szemek vására

Húzd el a függönyt, Mama

Szerelmesek

Égés

Hozzád

GABRIEL ROSENSTOCK

Elfelejtett sottogások (*Cogair Dhearúda*)

IZLAND

NÍNA BJÖRK ÁRNADÓTTIR

A fehér virágok meg a kis kobold

A szerelem és a vágy folyója

A szüleim

Ott aludtál az oldalamon

Szomorúság

Vers

GRÓA FINNSDÓTTIR

A boldogság, természetesen (*Hamingjan, náttúrulega*)

SNORRI HJARTARSON

A láng

Egy régi történet

Fehér égbolt

Hattyúk

Mit vetett ki a tenger

Őszi tájak

Váratlanul

Szalonka

Vers a tavaszcól

SIGURÐUR PÁLSSON

Egy másik élet

Vándormadár

Verses életrajz

HANNES SIGFÚSSON

Tájkép II

Emberfajták

Life Show

EINAR ÓLAFSSON

Magától értetődik I (*Segin saga I*)

Magától értetődik II (*Segin saga II*)

Magától értetődik III

Magától értetődik IV

IZRAEL

CHAIM GOURI (1923)

(Úgy látszik...)

JAMAICA

EDWARD BAUGH (1936)

Eső mosta város a tengernél (*A Rain-washed Town by the Sea*)

LORNA FRASER

A poui virágok (*The Poui Blooms*)

JAPÁN

ISHIGAKI RIN (1920-2004)

Sziget (*Shima*)

Élet (*Kurashi*)

Mint arany boglárkák

JEMEN

ANÚR AL-ANSZÍ (1960)

A repülőgép

JIDDIS

ICIK MEJERSZ (1980)

Ha elfelejtem Jeruzsálemet (*Ojb ih vil fergeszn Jerusalajim*)

JORDÁNIA

IBRAHIM NASZR-ALLAH

Az örökség

Veszteség

Titok

KAJMÁN-SZIGETEK

CURTIS L.E. BARNETT (1949-)

Fonalak (*Threads*)

Az élet rózsza (*Life is a rose*)

KALMÜKIA

BALAKAN ALEKSZEJ (1928)

Ne felejts el (*Будь мам*)

KAMERUN

francia

MONIQUE BESSAMO (1954)

Kedves Afrika-hazám! (*Mon cher Pays l'Afrique!*)

angol

BATE BESONG (1954-2007)

A nőhöz, aki boldoggá tette (*To Her who Rejoiced*)

KANADA

angol

KIM MALTMAN

Installáció # 42 (Stella pirosban) *Installation #42 (Stella in red)*

Installáció # 47 (Hirtelen kín) *Installation # 47 (Sudden pain)*

A kegyetlenség technológiája (*the technology of cruelty*)

A szomorúság technológiája (*The technology of sorrow*)

LEONA GOM

Kő (*Stone*)

Geológiai Idő (*Geological Time*)

PNB (*Három kanadai költő társulása*)

Ismét elolvasva Li Bait (*Rereading Li Bai / From the Late Tang*)

ROO BORSON

Fenyő (*Pine*)

Fény a fenyőligetben (*Light in the pine grove*)

JOHN B. LEE

Stella utazása (*Stella's journey*)

francia

LOUISE BEAUCHAMP

(ha csak a madarakat hallani...)

GERMAINE BEAULIEU

(Az éjszakák nyújtózkodnak...)

CLAUDE BEAUSOLEIL

(Utas vagyok...)

JEAN-PAUL DAOUST

(Szükségem van egy szárnyra...)

HÉLÈNE DORION

(Kell ez a szél...)

MARCEL BÉLANGER

Álom (*Sommeil*)

GUY MARCHAMPS

Látni (*Voir*)

KARACSÁJ-CSERKESZ KÖZTÁRSASÁG

karacsáj

HUBIJLANI NAZIR (1934)

(A szívnek a szerelem kedves...) (*Джюрек сүймеклини сынайды*)

KARÉLIA

KATRI KORVELA

(Hogyan szedhetném össze önmagam...)

(Idegenként élsz...)

NIKOLAI LAINE

(Evezünk mi az ár ellen...)

orosz

MIHAIL BAŠNIN

Tábornok (*Kocmep*)

KATALÓNIA

LLUÍS ALPERA

A tenger lovagja (*Cavaller de la mar*)

1978

CARLES DUARTE (1959)

A csillag (*L'astre*)

Vágy (*Desig*)

(Isten az idő...) (*Déu és el temps*)

Az életben belül (*Vida Endins*)

(Az időnek különböző...) (*Té noms, el temps*)

(Mindenütt felismerlek...) (*Arreu et reconec*)

(Fényeső...) (*Una pluja de llum*)

(A tenger egy tér...) (*El mar és una plaça*)

DAVID JOU (1953)

Gorbacsov és Reagan, New Yorkban (*Gorbatxov i Reagan, a Nova York*)

Kérdések (*Preguntes*)

A professzor (*El professor*)

Fizika (*Física*)

Homokóra (*Relotge de sorra*)

A tudástól a bölcsességig (*Del saber a la saviesa*)

AZ UNIVERZUM (*L'UNIVERS*)

Genezis (*Gènesi*)

Fekete lyuk (*Matèria fosca*)

HAT KOZMOLOGIKUS NOCTURNE (*Sis nocturns cosmològics*)

1 Babilóniai nocturne (*Nocturn de Babilònia*)

2. Athéni és alexandriai nocturne (*Nocturn d'Atenes i Alexandria*)

3 Krakkói és prágai nocturne (*Nocturn de Cracòvia i Praga*)

4 Firenzei nocturne (*Nocturn de Florència*)

5 Londoni és párizsi nocturne (*Nocturn de Londres i Paris*)

6 Berlini és new yorki nocturne (*Nocturn de Berlin i Nova York*)

A végtelen (*L'infinít*)

FÉNY (LLUM)

Barokk tudósok egy sötétkamrában (*Científics barrocs en una cambra fosca*)

A Maxwell-féle egyenletek (*Les equacions de Maxwell*)

Hullám-korpuszkula kettősség (*Dualitat ona-corpúscle*)

Röntgensugarak (*Raigs X*)

ANYAG (MÀTERIA)

$E = mc^2$

A periódusos táblázat (*La taula periòdica*)

Hódolat Joan Orónak / Élet-betű, hold-kő (*Homenatge a Joan Oró / Lletra de vida, pedra de lluna*)

Evolúció (*Evolució*)

ÉLET (VIDA)

Hódolat Ramon y Cajalnak (*Homenatge a Ramon y Cajal*)

A genom kantátája (*Cantata del genoma*)

A dinoszauruszok kihalása (*intenció dels dinosaures*)

MATEMATIKUSOK (MATEMÀTIQUES)

A szél szimulációja egy számítógépen (*Simulació del vent en un ordinador*)

A pi-szám (*El nombre Pi*)

DOLO FONT

(Az ének e fuvallata...) (*Eixa alenado de cançó...*)

(Miután kimagozták a ritmus titkát...) (*Esgranat el misteri del ritme*)

EMILI RODRÍGUEZ-BERNABEU (1940-)

Bizalmas emlékezet (*Memòria íntima*)

JOAN FORTUNY (1948)

Senki (*Ningú*)

Költészet (*Poesia*)

JOSEP BALLESTER

Lángoló rózsák (*Roses en flames*)

Jelentés (*Notícia*)

Sápadt menedék (*Pàllid refugi*)

MANUEL GARCIA I GRAU (1962)

A megszomjazott hang (*La veu assedegada*)

ZORAIDA BURGOS (1933)

KELET-TIMOR

FERNANDO SYLVAN (1917-1998)

Kislányok és kisfiúk (*Meninas e meninos*)

Gyermekkor (*Infância*)

KENYA

JARED ANGIRA (1947)

Éhség (*Hunger*)

KÍNA

YI SHA (1966)

Vasárnap

KIRGIZISZTÁN

DZSOLON MAMITOV

Hiszem (*Ииенем*)

KOLUMBIA

GABRIEL JAIME FRANCO (1956)

Íme (*He aquí...*)

RAUL HENAO (1944)

A melankólia (*La melancolia*)

HERNANDO SOCARRAS (1945)

Megváltás a közönyért (*Salvación por la indiferencia*)

JORGE GARCIA USTA (1960)

A falevelek helyesírása (*Ortografía de hojas*)

KOMI KÖZTÁRSASÁG

ALEKSZANDR LUZSIKOV

(Esett, esett...)

(A sötét erdőben...)

(Csend van...)

(Szülőföldem...)
Jeszenyin

KONGÓI DK

AMBA BONGÓ

Hány éves vagy, szerelmem? (*Quel âge as-tu, mon amour?*)

KORZIKA

GHJACUMU FUSINA

Ajtókivágás (*Spalline*)
Szempillantások (*Uchjate*)

PATRIZIA GATTACECA

Tinta a mi vérünk (*Inchjostru sangue nostru*)

GHJACUMU THIERS

Új Híd (*Ponte Novu*)

KUBA

LUIS ROGELIO NOGUERAS (1945-1985)

Holnap (*Mañana*)

PAOLO SVEGLIATE RIGO (1973)

(Amint makkom...) (*Priapica*)

Előszó

A jelen kötet annak ellenére, hogy sokszor antológiának nevezem, egyáltalán nem tekinthető antológiának, hiszen a verseket saját ízlésem szerint válogattam, legtöbbször azok közül a művek közül, amiket maguk a szerzők küldtek el nekem. A célom mindenekelőtt az volt, hogy bemutassam a világirodalom sokféleségét, és bebizonyítsam, hogy minden népnek, legyen számbelileg akármilyen kicsi, és tartsák sokan „primitívnek”, megvan a maga kultúrája. Sokszor egy gazdaságilag, iparilag elmaradt nép irodalmi gyöngyszemeket hoz létre. Nem akartam semmiféle határozott téma, forma szerint válogatni.

A XX-XXI. század élő szerzőitől fordítottam, és legtöbbjükkel személyes kapcsolatom volt vagy van (úgy érteve, hogy leveleztem, levelezek velük). Sajnos, az antológiám készítése idején több költő meghalt, nem érhatték meg, hogy a kész művet a verseik fordításával átadjam nekik.

Nagyon kevés, korábban élt szerző művét is bevettem a kötetembe.

A fordításokat 99%-ban eredetiből készítettem, igaz olykor-olykor a szerző segítségét is igénybe vettem és a nem eredetiből készült fordításoknál is megtekintettem az eredeti művet. Igyekeztem mindig az eredeti formához - a tartalmi hűség mellett - hű maradni.

Amennyiben olyan nyelven író költő művét fordítottam, amit nem ismerek, azt mindenhol megemlítettem.

A válogatásom, mondhatni, végtelen, hiszen állandóan születnek újabb és újabb irodalmi művek, amiket érdemes megismerni, ezért előfordulhat, hogy a már ebben a kötetben szereplő országokból is lesznek még más költők.

Dabi István

HOLLANDIA

holland

ELLY de WAARD
(1940)

(És egy olyan korban...)
(*en in een tijd*)

És egy olyan korban, amikor egy költő
kuriózzummá vált, egy
határesetté, egy olyan kor,
amikor a nyelvek is (mint a sajátom)
összekeverednek vagy eltűnnek,
mégis azt akarni, hogy költő legyek
egy ilyen, történelmileg gazdag, de kicsi
és makacs nyelv területén, ami a
szavakban nyakas és a dolgok
megnevezésében hiteles

(A szárazföld mély csendje...)
(*De diepe stilte van het*)

A szárazföld mély
csendje, part és

hullámverés nélkül, inkább
a tengermelléki barázdált alföld

aminek a széle vékony, mint
a bélyeg és foszló

itt minden magán viseli
a vízjelet; a hold

kovácsolt ezüst korong,
ködleple alatt rászáradt

könnycseppek, a fátyol,
a nők homokszínűek

és szőkék, mint a frissen vágott fa,
és éppoly illatosak.

*Elly de Waard: „Anderling”,
De Harmonie*

ARJEN DUINKER
(1956)

Mese
(*Sprookje*)

Volt egyszer egy bankár
Aki nem megfelelő okból
Lett bankár
Éhségében melankóliája igazolásához
Egy almafától, egy érsebésztől és egy doboztól kért tanácsot
Mind a hárman egyformán mélabúsak
De belülről elégedettek voltak
Hogy a bankár ezt igazságtalannak találta.
Harminchét pillangót
És harminchét üveg bort
És harminchét összehajtogatott lepedőt
És harminchét buszjegyet
És harminchét aranyrudat
És harminchét tüzet
És harminchét böffenést tett be
Később a függőágyába
Harminchét okból kifolyólag

*Arjen Duinker: „Ook al is het niet zo”,
J.M. Meulenhoff bv., Amsterdam, 1998*

Vers egy tevéhez
(*Gedicht voor een kameel*)

Holnap az apró dolgok napja lesz,
A gombostűé és a sárga festéké.
Te boldognak fogod érezni magad.

Holnap az egészen apró dolgok napja lesz.
A kis cseppeké és a zsinegé.
Te megérezed, hogy mi a barátság.

Holnap a kóborlás napja lesz
Az árnyékok gyümölcse mentén.
Hozzá ne értj!

Holnap a titokban énekelt
Dalok napja lesz.
Te az ékszerésszel fogsz énekelni.

Holnap a fiatal fiúk napja lesz.
És az ő absztrakt utcai neszeiké.
Hegyezd a füled!

Ezt kiáltják: „Éljen a világ legszebb piaca!”
Ezt kiáltják: „Örökké álljanak a hűség szirtjei!”
Ezt kiáltják: „Ha felesleges vagy, takarodj innen!”

*Arjen Duinker: „Het uur van de droom”,
J. M. Meulenhoff bv. Amsterdam, 1996*

Papírszelet (*Papiertje*)

Az ibolyakék pillangó sokat jelent.
A szenvedélyes virág alig kevesebbet.
A fű túlnőtte a jelentőségét.
Én itt ülök nélküle.

Nézd, itt megy a férfi, kinek a szomszédságában lakunk.
Fél hat, úton az irreális társaság
Tagjainak a gyülekezőhelyére:
Ők, akik örökké élnek.

Szalad, színültig teli fejét rázza,
A történelem előtti olaj és
A harmincezer feledésének a keveréke hajtja,
De elveszít egy piros papírszeletet.

Leesik, nem, kavarogva hull ki a nadrágjából.
Az egy szag, nyugalom nélkül, súlytalanul
Forog, bukfencezni kezd.
A nadrágja nyomában galoppol.

Pillangó, virág, fű, én
A papírszelet után nézünk
A tisztelet különböző megnyilvánulásával.
Érezhetővé válik az este.

FRANK KOENENGRACHT
(1945)

Epigramma
(Epigram)

Mama you've b'n on my mind
Bob Dylan

Elmegyünk, anya
és ha havazik, akkor is megyünk
és ha nem havazik, szintén,
minden esetben elmegyünk.
A sötétség leereszkedett, a fény hosszúkás
és a parkok ott ugrálnak
óra nélkül a házakról,
de mi akkor is megyünk, ez biztos,
habár ő halott, olyannyira halott, mint egy hangya
egy lépcsőfokon, és mi emiatt
lelassultunk, olyannyira lassúkká váltunk, mint
az alutáplált ebek.
De a mi hókristály gyűjteményünk kint maradt.

*„Gedichten 2002”,
Davidsfonds/Literair, Leuven, 2002*

RUTGER KOPLAND
(1934)

Egy képeslap kiválasztása
(*Het kiezen van een ansichtkaart*)

Egy képeslapon áll egy pár férfi
golyóznak egy platán alatt
ott fekszenek a lábuknál a golyók amiket ledobtak

abbahagyták a játékot és elgondolkodtak
körben állnak lehajtott fejjel
rájuk nehezedik valami

egy súlyos probléma
hiszen a golyóikat így még sohasem tették földre

hosszan tudnám szemlélni ezt a képet
már majdnem beesteledik, megnőttek
az árnyak, egy meleg nap vége közeledik

és közben semmi sem mozdul
lassan láthatatlanul egy kérdés merül fel
a kérdés: és most mi van

Szívesen elküldeném neked ezt a lapot

„*Gedichten 2002*”, *Davidfonds/Literair, Leuven, 2002*

ED LEEFLANG
(1929)

Pár
(*Paar*)

Hogyan hihették el,
hogy egy éjszaka jéggé fagyott vízen
megállhat a zongora és az ágy;
nem hogy úsznak, csak mennek be
a nappalba, mint a szobájukba,
nézik a híreket, utazgatnak,
és továbbra is mások, mint voltak
kacsák az egy éjszaka jéggé fagyott vízen.

Tehenek
(*Koeien*)

Egymagamé volt egy öböl, az alacsony sziklák
morzsái egyre messzebbre kerültek az óceánban.
Fehéren izzott az idő. Barna tehéncsordák
hasukig a tükörként csillogó
vízben álltak.
Számomra ez nem idill;
a föld öreg volt és szegénylősebb.
Ezt már soha meg nem látom, de ki
volt az, aki ezt látta? Hogyan írható
le ez: hétfő, kedd
nem halálos, a mélyen elbűvölő
utáni vágy engem is magával ragad.
Bárcsak megnyugodhatnék!

Mit számít az, ha ő létezik
(*Wat maakt het uit of hij bestaat*)

Mit számít az, ha ő létezik,
fél-ébren alszol, de alszol.
Végül is a még nem teljesen
betemetett gödrök és a még ki nem
rakott kis hajók vízióin át,
amik széles vízen keltek át

haszontalan lábak tömegével
és cipők fekete, magas halmával,
egy tájra, ahol nincs senki,
Rossztól, amitől megszabadultál,
és amire oly keservesen van szükséged,
hogy szívvel-lélekkel cselekedj.

*D Leeflang: „Eenden op een nacht ijs”,
PS Poëzie, Schoonhoven, 1999*

MAARTEN MOURIK
(1923)

Betűzár
(*Letterslot*)

Ezt mondom: „ház”,
és falakat látok,
egy tetőt és ajtókat,
ablak-táblákat meg kereteket --
majd ezt mondom: „haza”:
egy ajtó kinyílik
és már bent is vagyok
a meleg falak között.

Prédikátor
(*Prediker*)

Amikor a szél hirtelen abbamarad,
az utcai zaj elül,
köröskörül elhalnak a hangok;

a fény gyorsan megőszül,
a Nap elsötétedik,
délben bealkonyul;

messze tűnik a hajad illata,
az ajkad édes íze,
a bőröd melege;

Akkor, oh, akkor
lépek én az útra,
ami az örök semmibe vezet.

Élet
(*Leven*)

Kezdet és vég:
értelmetlen történés
mindkettő: és közöttük
az események
céltalan futása;
félelemből vagy reménnyel,
vagy egyszerűen kétségbeesésből,
egyetlen egyszer egy tett;
nem az, ami számít:
a passzívumok adják az örök időket,
minden aktívum meddő...

Maarten Mourik: „*De wreedste maand*”,
Conserve, 1992

Halál [1]
(*Sterven*)

Halál az, amikor
a fogház
szűk hátsóajtaját
kinyitják,
a küszöbön át emberek
zuhanak háttal
a sötétbe.

Halál [2]
(*Sterven [2]*)

Halál az, amikor
a függönyök már
egyre kevésbé engedik át
a tekintetet a kinti világra -
a függönyök
egy reggel
összehúzva
maradnak.

Halál [3]
(*Sterven [3]*)

Halál az amikor
az ember, mint egy farkas
a hófedte rónán
érzi, hogy körülvették
az üldözői;
egyre közelebb lopakodnak,
és ő az ég felé vonyít,
de már nehéz
elmenekülni.

TOON TELLEGEN
(1941)

Igen és nem
(*ja en net*)

Az Igennek van egy feladata:
védi az embereket.
Csókolgatja és takargatja őket,
rendbe teszi a körülöttük tébláboló szerelmet
és elkergeti a kíváncsiskodókat,
az emberek alszanak, játszottak, most fáradtak.

De az Igen néha összetörik -
az elviselhetetlenség egyik ismert vonala mentén
és vérzik.
Vér folyik a padlón, át a folyosón, le a lépcsőn
az utcára
(„folyni kell! folyni kell!” suttogják a selyempapucsok
az ágy alatt
suttogják a muskátlik az ablakban, suttogja egy asztali lámpa)
és az emberek hátat fordítanak egymásnak
és alszanak tovább
egyre csak tovább

(A Nem az ajtajukban fülel.)

„*Gedichten 1977-1999*”
Querido, Amsterdam, 2001

ANNE VEGTER
(1958)

Az éjszaka könnyedsége
(*Lichtheid van de nacht*)

és álmodtam valamiről, ami az éjszakához szegelt, majd a kávé és a crüesli...
Habár az íze egy szóé és a név már egy egész teli szájjal

is your sleep your way to weigh the beeeeeep!
Mögötte jajgatás, rejtélyes szabály. Az álom, ami majdnem, igen!

és mégsem. Így tesszük el a napot, óraütés induláshoz.
A kicsinyeimnek pár zsemlyét teszek a földre, ujjak a serlegek mellett.

Úgy igyekszem a leghosszabb hullámmal a legerősebb szirthez
és egyetlen testrészt sem fröccsen a hőveszteség per mg. nélkül.

A szó gramm-tömeg.
Ez: az igen! íze teljesen annak feloldódásába merült.

stellingwarf

BOTE STELLINGWARF

Írás (*Schrieven*)

Az írást nehéznek találom
mint folyékony tejből
a vaj köpülését
De mit tegyen az ember
aki egy papírt sem lát
amire még írva sincs...

Rómába menni (*Naor Rome gaon*)

Egy hónap múlva
Rómába megyek
mondja Rimmer.
Egy hónap múlva
remélem, hogy Rómába megyek,
mondja Rommerd...

Egy hónappal később
Rimmer elhunyt
és Rommerd
Rómába ment...

Tépős naptár (*Scheurkelinder*)

Tépegetem a napokat
a naptárról,
éppúgy, mint az idő
teszi énvelem:
én vagyok az idő
tépős naptára...

Költészet
(*Dichten*)

Belesni egy kis ajtó mögé
ahol a szépség
mint korábban
rejtőzik
de ki nem nyitni teljesen...

*Feest van (H)erkenning, Stichting
Stellingwarver Schrieversronte, Berkoop, 1997*

OENE BULT
(1928)

Természettudományos
(*Netuurkundig*)

én nem írok
verset
a természetről;
nos így van,
egyedül
a nyelv mint bárka,
elkezdetlen
mű;
az erdők
éneklik
saját dalukat,
a víz
hullámokkal
dobja ki
a bekezdéseket
át az időn,
a homok tapasztja
egymáshoz
a fejezeteket,

a természettudományok
maguk teremtik meg
saját költeményüket,
amilyent
az irodalomtudomány
meg sem lát.

A pénz időbe kerül
(*Geld kost tied*)

Ottó
nyert
a
lottón
egy
milli-
ót;

mit
tegyen
azzal
az
egy
milli-
óval?

Ottó
nyert
a
lottón
egy
milli-
ót
és
nem
tudja
mit
is
tegyen.

a pénz
időbe
kerül
de
Ottónak
ideje
nincs.

*„Fest van (H)erkenning”, 1997 Stichting
Stellingwarver Schrievesronte, Berkoop*

fríz

JAN DOTINGA
(1934)

A csend lóg a ködben
(*De stilte is yn dizzen hongen*)

a csend lóg a ködben
vár a föld
én is várok

a pók lába nyomán
könnyezik a pókháló

eddig még sohasem
voltam ilyen boldog.

BERBER van der GEEST
(1938)

Esik
(*it reint*)

esik
könnyecseppek folynak az ablakokon
és lassan lehullanak
a levegő fekete
be nem teljesedett kívánságokkal
tele minden

ott a nedves mezőn
egy ló
veszélytől megtorpanva
mereszti szemét egyenesen előre

BAUKJE WYTSMA
(1946)

Tetszetős megoldás
(*Sjoch*)

A gyerekek eljátsszák
előre az életüket
papás-mamást
katonásdit
halászatot
magasugrást

Nem mered?
Nem mered?

Egyesek ugranak
Mások nem

SIEBREN WOUDSTRA
(1938)

Vágy
(*Langstme*)

mint a halál, erős a szeretet
tőle menekülni, tudd, nem lehet,
a szívem ég, lobognak vad lángok,
kedves, gyűrűd legyek, arra várok!

keresztelő
(*doop*)

a szellem
és a víz házasságából
születtem
most micsoda kegy
az Isteni Királyság
polgárává lennem

Hitvallás
(*belidenis*)

ezt vallom én
szívből, s mondom
is őszintén:
„Jézus az Uram”

Telhetetlen
(*nea te sêdzjen*)

a hideg sír, s az ásó hív: „még, még!”
a holtak ura oly telhetetlen
a föld öle szól: „ez még nem elég”
embereknek nem érthető nyelven

*Siebre Woudstra: „Palmbeammen en wetterwellen”,
Drukkerij-Uitgeverij Elka Arum*

PIER BORSMA
(1944)

Cogito ergo non sum

hír vagyok
amikor jövök
nem vagyok ott
amikor megyek
nem voltam ott

üres tér vagyok
amit eláraszt a halál
a látvány vagyok
ami a versben semmivé enyészik

*„Frysk Skriuweralkmenak 1994”,
It Skriuwersboun, Ljouwert*

JELLE KASPERSMA
(1948)

a legrövidebb nap
(*de koartste dei*)

a fény magával vitte a zöldet
a levelekkel elszaladt a nyár

szemem mögött sötétség honol

minden a melege vár
talán a levelekkel s a nappal
visszatér fejembe a fény

*Jelle Kaspersma: „Bleatlein”,
Koperative Utjowerij, Boalsert 1986*

(az ősz lélegzik...)
(*de hjerst sykhellet*)

az ősz lélegzik
amikor a csatornák gőzölögnek
lélegzik az ősz

(a víz megtörik...)
(*wetter brekt*)

a víz megtörik
de bele nem un
az érthető beszédbe

hallgatja a mormolást
a bazalttömbök és az ökörnál
között

*Jelle Kaspersma: „Fol gas sudenop en oare lieten”,
Koperative Utjowerij, 1994*

MINNE MAN

Életöröm
(freugde om to libjen)

feltárul a szív
teljes díszben a virág
egy emberélet

*Minne Man: „De rispinge bislacht ner ûnfoech”,
II, It Surhústerfean, febrewaris, 1982*

HONDURAS

ROBERT SOSA
(1930)

A szegények
(*Los pobres*)

A szegények sokan vannak
és ezért
lehetetlen megfeledezni róluk.

Biztosan
látják
hajnalban
a sok épületet,
ahol
a gyermekeikkel együtt szeretnének lakni.

A hátukra emelhetik
egy csillag koporsóját.
Tönkretehetik
a levegőt, mint megveszett madarak,
elfelhőzhetik a napot.

De nem ismerve a kincseiket
lépnek be és ki a vér-tükrön;
lassan járnak és halnak meg.

Ezért
lehetetlen megfeledezni róluk.

*„Ventana al mar”, Ediciones Mairena,
San Juan, Puerto Rico, 1992*

HORVÁTORSZÁG

IVAN DAVID
(1974)

Action replay

Egy fiú meg egy fiú, az két fiú és egy szerelem,
egy tűz, láng, bomlás,
szikrázón izzó szemek, meleg déli lehelet,
és megint minden egy örvénybe, egy vulkán kráterébe,
egy lávafolyamba zuhan, ahonnan
nincs visszaút,
- mondta már valaki hogy a szerelem
tehetetlen - vagy csak ők tudnak erről,
a két meleg fivér, a két lángra lobbant lélek

Szerelem
(*Ljubav*)

Jöjj

csak
üres
kezekre
van szükséged

Jöjj

és mi
ketten
az Ő nevében
eggyé válunk.

Érintés
(*Dodir*)

Hogyan történt
Egy fiú
megérintette a földet
és a föld
a testemmé
változott
érints meg engem
és én átváltozom
a Szerelemmé

Vagy-vagy
(*Ili-ili*)

Azt mondd
nincs választás
vagy-vagy

én ezt mondom
meg kell próbálni
mindenesetre
kidobni azt

higgy nekem
és meglátod
szinte betakarnak

a lehetőségek

Az elvesztett ártatlanság

Az Isten nem teremtett ruhát
Ádám lopott a fügefáról egy levelet
mielőtt az ember kitalálta a divatot
az ártatlanság a meztelenség lelke

Istenem!
akarjuk-e még valaha
meztelenül járni a világot?

JAKŠA FIAMENGO

Az álmok kisebbedése (*Smanjivanje sna*)

Fiam,
ragadd meg azt az áramlatot
mint két tükröt
amik nagy sebességgel
közelednek egymás felé
és amikor összefutnak
szétpattannak
és a semmiből
nem marad
semmi sem

*Jakša Fiamengo: „U situ jeziku”,
Knjevnii Krug, Split, 1996*

DRAGUTIN HORKIĆ
(1925)

Méhész-halál
(*Pčelareva smrt*)

Tudta -
megszúrta már ezer méh.
Tudta -
a kegyetlen méreg egyre gyűlik.
Tudta -
megcsípi őt még az az egy,
minek a mérgétől kimúl.
És várta a gyilkost.
Várta az ezeregyedik méhet.

Szentjánosbogár
(*Krijesnica*)

A szentjánosbogár szerény,
amikor leszáll az alkony,
magányosan világít.

A samobori temetőben
(*Na samoborskom groblju*)

Együtt álltunk
a sírnál
elgondolkodva, csendben.
Egyszerre megpillantottalak
téged,
amint egyedül állsz
a sírnál.
Feketében.
Mint egy magányos
cédrus.

A fatörzs
(*Stablo*)

A fatörzsek
az elesett katonák
periszkópjai.

Híres...
(*Čuven je...*)

Híres az átkelés a Rubikonon
szintúgy az átkelés a Rajnán,
a Donon az Oderán és a Dunán...
De a mi kettőnk
történelmében
fontosabb az az átkelés
amikor mint két örült
megrészegült pillangó
keltünk át
a te ágyadból az enyémbe.

Tudod miért?
(*Znaš li zašto?*)

Bármit is írok
terólad
és neked,
varázslat folytán,
nézd csak,
verssé változik.

Az idős Werther szenvedése
(*Patnja staroga Werthera*)

Kést döfött
a szívébe.
De micsoda kést?
Egy tizenkét személyes
étkészletet!

Apróhirdetés
(*Mali oglasnik*)

Elcserélném az „Aurórát”
a
„Téli palotáért”.

Tavaszi akvarell
(*Proljeṭni akvarel*)

Az új levél mellett
mindig
megjelenik
egy hernyó is.

Rózsa az ablakban
(*Na prozoru ruža*)

Lement a nap,
leszállt az alkony.
A rózsza továbbra is
virágzik,
és még vörös,
tudom.
De én a rózsát
már nem látom.

*Dragutin Horkić: „Lada na krošnjama”
Matica Hrvatska, Samobor 1999*

ANTE DABO
(1925)

Betoppant a tél
(*Banula zima*)

Betoppant a tél
lisztszerű dér lepte be
az elővárost.

*

Fagyos ruhában
meredezik sok fűszál
s mint ezüst csillog.

*

A kopasz földön
ezernyi csipkebogyó
éretten lángol.

*

Befagyott tóban
a békák mély álomban,
hinnéd: nem élnek.

*

A fagyos csendet
olykor-olykor felveri
dühödt csaholás.

*Ante Dabo: „Uzmorske sličice”,
Matica Hrvatska Pula, Pula 1998*

TIN KOLUMBIĆ
(1936)

a fény ideje
(*vrijeme svjetlosti*)

ledőlt falon
napóra

fényévek
kötöttek ki a parton
s a hajók elsüllyedtek

már csak az árbocok
csúcsa
érinti az időt

Régészet
(*arheologija*)

a tér
tiszta csendjében
mit jelent számolni
az óraütéseket
a nap-szarkofágban

a fény
nyitott kriptájában
feküdni
és rámosolyogni az időre
ami talán egy soha fel nem épített
város távoli szélein
épp feldereng

*Tin Kolumbić: U gradu svjetlosti,
naklada autora, 1983*

Lerombolt városok hamuja
(*Pepeo srušenih gradova*)

a réteken olykor
kivirágzanak a régi álmok

és a lepkék szárnyán

felcsillan

a lerombolt városok
hamuja

Senki sem jön vissza
(*Nitko se ne vraća*)

az idő ajtaja
szélesre tárva
a küszöbön
egy elfeledett árnyék

senki sem jön vissza
de az árnyék nő

*Tin Kolumbić: „Panonsko more”, Matica hrvatska
Požega - Mjesna zajednica Kaptol, 1991*

NIKOLA MARTIĆ
(1938)

Sietve az éjszakából
(*Hitajući iz noći...*)

Sietve az éjszakából a pelyhedző hajnal felé látom
miként a szó születik az égen a világosság.

És lőn világosság.

Tűz, aminél a fazekaséhoz hasonló két kezem
melengetem,
hangszer és az Írás szolgai meghallgatása.

TOMA PODRUG
(1931)

A szerető mentegetőzése
(*Isprika ljubavnika*)

És ha keresnénk is kegyelmet

Nincs idő várakozásra megbánásra vagy halogatásra

Minden megeshet
Mi is csak a csillagos eget nézzük

Amink van
Kezd már beteljesülni

Öleljük egymást
Inkább félelemből
Mint a földöntúli bűnök miatt

Az ereinkben sírunk
Mert közeledik
Kivégzésünk pillanata

Toma Podrug: „Pohod”, Zora, Zagreb 1971.

Fecskék
(*Lastavice*)

Tél porával
Nyári fészket
Építész

Azokkal kötsz össze
Minket akik átmentek
Az árnyék túloldalára

Vissza akarsz-e jönni
Az ő alkonyukból
Mihozzánk

*Toma Podrug: „Plavet”,
Naprijed, Zagreb 1995*

Hajléktalanok
(Beskućnici)

A szülői házat a csiga
A legforgalmasabb út közepén
Cipeli

Halljuk hogyan csikorog
A régi ölelés

Hallgatózunk
Hol fentről
Hol letről

Kinek a puskája
Dörren elsőként

*Toma Podrug: „Plavet”,
Naprijed, Zagreb, 1995*

A tűz és a víz
(Vatra i voda)

A víz és a tűz minket
Elválaszt és egyesít

Onnan ahová eljut az egyik
A másik rögtön menekül

És minden mi az egyiknél kezdődik
A másiknál véget ér

Kitörölnek minket
A feledés

Az egyik felfelé törekszik
A másik lefelé

*Toma Podrug: „Plavet”,
Naprijed, Zagreb, 1995*

ANA POSTRUŽNIK
(1937)

(Hallgasd...)
(Čuj)

Hallgasd
mily halkan dobog a szerelem
Hallgasd
hajnalt jeleznek a kakasok
Hallgasd
áll az idő

(Belefáradtam a szemed kékjébe...)
(Umorna sam od modrine)

Belefáradtam a szemed
Kékjébe
Belefáradtam a tested melegébe
Belefáradtam a végtelen utazásokba
Belefáradtam
Az álmokba

(Az emberek is mint a kutyák...)
(ljudi kao i psi)

Az emberek is mint a kutyák szeretnek nyomot hagyni
szeretnek nyomot hagyni a virágban a letört ágon
a zenében
bőven mindenütt
(remélve hogy egyszer észreveszik)
És jó így
amikor pont e nyomokban az élet
amiket kifakít az idő

(ma éjjel elfogtam...)
(noćas sam uhvatila)

ma éjjel elfogtam egy reszkető csillagot
ma éjjel bennem reszketett az ezüstje
ma éjjel az ő arany szemei
a mélységeimet nézték
ma éjjel gazdag voltam

*Ana Postružnik: Pjesme,
Mladost, Zagreb, 1978*

(Soha senki sem ismert meg...)
(Nikad nitko nije saznao)

Soha senki sem ismert meg
mielőtt kipróbált volna
Soha senki sem látott
mielőtt találkoztatok volna
Soha senki sem maradt az ismerkedés után
hogy meséljen
rólad

Halál

Én most elmegyek
(Ja sada idem van)

Én most elmegyek
és senki sem kérdi hová
én most elmegyek
és senki sem kérdi meddig
sétálni megyek
az ifjúságom
utcáin járok
a barátaimmal találkozom
de senki sem kérdi meg
hogy mit mesélek
én most elmegyek
és vissza nem jövök
estig
és senki nem vár kérdésekkel
engem
én most elmegyek
én most elmegyek
és senki sem fog várni
a kapuban

(Talán egy hallhatatlan kiáltásban...)

(možda u nekom nečujnom krik)

Talán egy hallhatatlan kiáltásban
a mi külső érzékszerveinkbe hatoló kiáltásnál
mélyebb fájdalom rejtőzik
Oh, talán e hallhatatlan kiáltások
nagyobb fájdalmat hoznak.

„Pjesme” Mladost, Zagreb 1978

Holt álmok

(Mrtvi snovi)

A szobám lehorgonyzott a magányban
Nem haltam-e már meg és születtem újra meg újra,
a szemeim hosszú éveken át
nem változtak-e meg?
És fáradt, kivörösödött és megráncosodott szemhéjaim
a holt álmaimat látták...
A szobám lehorgonyzott a magányban
együtt halunk meg nem ismerve egymást.

És az egész VILÁG halott és süket
És a fejemen átfutó gondolatoknak
Csupán e kis részét jegyzem fel...
Ezernyi tekintet hatol át rajtam és névtelen
bánatba süllyedünk
és egyre süllyedünk meggyorsítva a lépést mivel megállni
nincs időnk...

Az ÉGRE meredve nyújtom ki két kezem
és várom a Világosságot
jelenjen meg előttem az ősi VÁROS
és egy elegendő Fényszalag
kikössön engem
akadályozza meg a mozgásban.

A szobám lehorgonyzott a magányban.

Holt madár
(*Mrtva ptica*)

A késéles komócsinok közé
zuhant egy halált hozó törékeny tárgy
Az ösvényen egy holt madár feküdt
Tudatom minden zugát kinyitom
A rés kitágult
Való szervezetem
túl korán jött
A titkokat nyitogattam.

Szivárvány a kőszirt felett
(*Duga nad gvozdom*)

(1995 augusztus 20. 18.30)

A fehér fény széthull
Napban csillogó ezernyi cseppre
mik csodálatos reszkető SZIVÁRVÁNYT alkotnak
A színek közül három zászlót bont
a SZIRT fölött
ezernyi megszenvedett arc kínja fölött
megjelenik a FÉNY
És a VILLÁMOK ÉS A VIHAR után
a trikolór csillogását veszti
és jellé válik
Kis szavakból lesz a beszéd
a nagy világűr meghasad
Amíg alszik a Nagy Világ
a megfáradt SZIRT fölött
feltűnik a SZIVÁRVÁNY trikolórja
és jellé változik...

*Aba Postružnik: Mrtve ptice djetinstva,
Impressum, Karlovac, 1998*

INDIA

asszámi

NILMANI PHUKAN
(1933)

**A költészet azoknak van
akik nem szeretnék elolvasni**

Egy költő kijelentette:
a költészet azoknak van,
akik nem szeretnék azt elolvasni
a szívükben rejlő sebekért
a tövisekkel összeszurkált ujjaikért
az élők és a halottak
kínszenvedéseikért és örömeikért
az éjjel nappal az utakon
fel-alá gördülő nyikorgó kerekekért
a sivatagi napsütésért
a halál értelméért
és az élet ürességéért
a romok átkozta sötét kövekért
a lányok élvezetg ajkai közti piros pontért
a szakállas drótokon pihenő széttárt szárnyú sárga pillangókért
a rovarokért a csigákért a moháért
az alkonyi égen magányosan szálló madárért
az aggódásért a tűzben és a vízben
az ötszáz millió beteg és éhező gyermek anyjáért
a vérvörössé váló holdtól való félelemért
minden egyes nyugodt pillanatért
a folyton forgó világért
egy csókért, amit tőled kapok
ember, aki porból lettél és porrá leszel,
ezért az ősi mondásért

gudzsaráti

NITIN MEHTA
(1944)

Vers - 1

Éppen leültem verset írni,
amikor valaki a vállamra tette a kezét.
És megpróbált olvasni.
Megfordultam.
Megrepedt a fal.
Folytattam az írást.
Nyögést hallottam.
Megfordultam ismét,
a falban egy fa a leveleit hullatta.
A könyvek az asztalomra a fal felé fordultak,
hogyan elkapják a hangot.
A kezem magától megmozdult.
Továbbkúszott a levegőben,
mintha az egyik ágra akart volna szállni.
Csukott szemmel ültem tovább.
Az emlékezetemben bujkáló
maréknyi szót rendezgettem
a falon át ömlő folyó mellett.
Amikor kinyitottam a szemem, láttam,
a papírokon át kanyarog a folyó.

Már nem tudtam verset írni.

kannada

PRATIBHA NANDAKUMAR

A nőstény tigris

Ő állatidomár,
éppen a legvadabb állatoknak
parancsolja meg, hogy másszanak,
ugráljanak, álljanak két lábra,
amikor csattint az ostorával.

A fejét a tigris
vérengző fogai közé dugja,
hálásan megsimogatja,
és cserébe elvárja
a tapsot.

A mély dzsungelben
az ordításával rémületet keltő
vadállat most
keresztbe tett lábakkal ül előtte.
Nőstény tigris az?

Valaki meg is kérdezte.
Az csak mosolyogva kimeresztette
jól elrejtett hosszú karmait,
és megvakarta a fejét.

kasmíri

SHAFI SHAUQ
(1950)

Kasmír
(Kashmir)

A könnyű lábú és rózsajkú virág
Donald, Demin és Diana meg a csöpp koponya
és a görkorcsolya meg a kicsi vállat lehúzó
tömött hátizsák.

Hangtalanul
megy
a zajos úton
az egyenruhás fegyveres tekintetétől követve.

Puff! Sokan elhulltak, mondják
egy sziszegő golyó (a több száz megfékezhetetlen golyó egyike)
lyukasztja át a csöpp koponyát.

Most egy tizenhat éves roskatag vénember
vagy egy tizenhat éves keretbe foglalt hatvanéves
csetlik-botlik a forgalmas úton,
a pofaszakállas egyenruhások
tekintetétől követve.

Visszafizetés
(Redemption)

Várom
azt a napot
amikor
a hőség, a por, a füst
a falak, a lárma s a moraj
mitől állandóan zsong a város

összpontosul
a cipész-fi
kifejezéstelen szeme
merev tekintetében,
amikor összezúzott tagjaival
egy sötét zugban összefut velem
és gyors villanással fürkészi a szemeimet,

megszabadít
ettől
a folytonos remegéstől
és megnyugtat
mint
anyám lágyan cirógató keze.

A túlélő
(*The survivor*)

Emlékszem
a kezdeti fájdalmakra és a rettenetre,
ami utálattá változott
írántuk és a rendszer iránt
amiről beszéltek de sohasem láttam
majd a test iránt
ami görcsölt minden egyes rohamnál.
Félrelökve a fekete rémületüket,
egyenként
ordították hajthatatlan ridegségüket
és meg-megismételték a szertartást
míg véget nem ért minden.

Akkor engem fojtogattak,
majd otthagytak mint egy undorító dögöt.

És most
ők hevernek holtan
mindegyik golyó-véste lyukakkal
szőrös mellükben.

Az utálat
fokozatosan
szánalommmá, sőt szeretetté
változott
ezek iránt, a szanaszét heverő
húscafatok iránt.

És vadul jajveszékelve
siratom
izmos fivéreimet,
sőt a fiaimat,
sőt a férjeimet.

(*Kézirat*)

malayalam

K. SATCHIDANANDAN
(1946)

Kaktusz

Az én nyelvem a tüskék.
A létezésem vért fakasztó érintéssel
jelentem be.

Ezek a tüskék egykor virágok voltak.
Megvetem a csapodár szeretőket.
A költők elhagyták a sivatagokat
hogy visszatérjenek a kertekbe.
Itt csak tevék maradtak és kereskedők,
akik porba tapossák a virágaimat.

Egy tüske jut minden egyes ritka esőcseppre.
Nem csalogatok magamhoz pillangókat.
Madarak sem dicsőítenek a dalukban.
Be nem hódolok a szárazságnak.

Más szépséget teremtek
túl a holdfényen,
az álmoknak ezen az oldalán,
egy éles, átható,
párhuzamos nyelvet.

manipuri

THANGJAN ILOPISHAK SINGH
(1948)

Azt akarom, hogy indiai golyóval öljenek meg

Régen hallottam azokat a híreket, hogy keresnek engem; reggel, délután, éjjel. A gyerekek mondták. A feleségem mondta.

Egy reggel bejöttek a nappalimba, ők öten. A tűz, a víz, a levegő, a föld az ég - így hívják ezt az ötöt. Ők tudnak teremteni embereket, meg is tudnak semmisíteni embereket, mintegy szeszélyből, mindent megtesznek, ami csak tetszik nekik. Ők a hatalom istenei.

Megkérdeztem tőlük: „Mikor öltök meg.”

A vezérük így felelt: „Most. Pont most fogunk megölni. Ma nagyon sikeres napunk van. Imádkozz! Fürödtél ma? Megreggeliztél?”

„Miért öltök meg? Mi a bűnöm? Mi rosszat tettem?” kérdeztem ismét.

„Költő vagy, aki csak halandzsázik, össze-vissza fecseg? Vagy jóserejű látnoknak képzeled magad? Örült vagy?” kérdezte a vezér.

„Egyik sem vagyok az első kettő közül. Az utolsóról nem beszélhetek. Hogyan is mondhatnám magamról, hogy tébolyodott vagyok vagy nem?”

A vezér így szólt: „Bármi lehetnél, ami te szeretnél lenni. Nem mi döntünk erről vagy arról. Mi most megölünk téged. A mi küldetésünk: embereket ölni.”

Megkérdeztem: „És hogyan öltök meg? Lekaszaboltok egy késsel? Agyonlőttök? Bottal vertek agyon?”

„Agyonlövünk.”

„Milyen puskával? Made in India, vagy made in Russia, vagy made in egy másik ország?”

„Idegennel. Mindegyik made in Germany, made in Russia, made in China. Indiai puskát nem használunk. Csak jó fegyvereket. India nem tud művirágokat gyártani. Amikor felkérték rá, India csak fogkeféket tudott készíteni.

„Ez jó dolog” mondtam. „Mi haszna van az illat nélküli művirágoknak?”

A vezér így felelt: „Senki sem tart vázában fogkeféket, hogy illatossá tegyék a szobát. Az életben minden kis dísznek megvan a maga szerepe.”

„Akárhogyan is van, ha le akartok löni, egy indiai puskával löjtek agyon! Én nem idegen golyótól akarok meghalni. Látjátok, én nagyon szeretem Indiát.”

„Ez sohasem történhet meg. A kívánságodat nem tudjuk teljesíteni. Sohase mondd ki előttünk a Bharat szót!”

Ezt mondván eltávoztak anélkül, hogy megöltek volna; mintha egyáltalán nem csináltak volna semmit. Mivel ilyen finnyás vagyok, élve megúsztam.

(angolból fordítottam)

marathi

VASZANT ABADZSI DAHAKE

(1942)

Szirmok

Egymás után hagytuk el a fekete árnyak városait
de még egyre láttam a magas tornyok
mocskos-sárga szemgolyóiból rád szegeződő tekinteteket
és mentünk ezeken az ismeretlen utakon, gonosz füleim
hallották benned zengeni a vágy szégyentelen áriáját
és éreztem mellemben hogyan hervadnak a rózsák
amint egyenként hullajtják a szirmaikat.

(Poetry International)

Szemek

Ópiumszerű éjszaka
amikor a holdfény nyöszörög a vízben
ez olyan mint amikor a te szemed

simogatja az arcomat

Az utak

(rasto)

Most hideg sötétiséggel töltöttem meg a tudóm
és a szemem néptelen utakkal.
Aszketikus lábaim megunták ezeket a városokat
a házias fészkeikkel, és elvonultak.

Ez az ösvény nem hozzád vezet,
és ha búsan vándorolok,
azt nem miattad teszem.

Most, ha a lábaim visznek tovább,
csak azért, mert a messzibe nyújtózkodnak az utak,
de hogy hová is vezetnek,
már elfelejtettem.

Fa

Nem halandó fa, állandóan énbennem
fogsz növekedni,
ágakat hajtasz az ereimben.
Magamban hallom
leveleid zizegését.

haszi

KYNPHAM SING NONGKYNRIH
(1964)

A taplógomba

Ahol én élek
hideg van és sötét

Olyan hideg hogy sohasem tudjátok
milyen meleg is a nappal
olyan sötét hogy sohasem tudjátok
hány óra is van

Az ablakon túl az őszibarackfák ismét
esküvői ruhájukba öltöztek
és az utolsó téli narancsok
a napfényen érnek

De a kinti formák nem tartoznak hozzám
Az üregéből előbújó szív
a nap melegében összehúzódik
mert fennáll a kockázat hogy kővé változik

Ezért is maradok mint taplógomba
ebben a hidegben és sötétben
és mindenben amit csak teszek
egyedül a taplógomba látszik

*Ka Samoi jong ka Lyer,
Kynpham Sing Nongkynrih, 2002
(ezt a verset angolból fordítottam)*

bengáli

DZSOJ GOSZVANI
(1954)

A híd

Egy híd áll az úton - nincs alatta víz, csak homok.
Por van az úton és egy hatalmas gazba fulladt kút.

Krematórium? Az is -
Azok ott halotti lepelben a ravatalon
Dolgozni mentek a határra, a taligát tolva maguk előtt

Hirtelen szélfuvallat. A felhalmozott szalma lehelete?

A bombatölcsérek, a sírok fölé hajolok, csecsemőket
látok, az elárvult árva szájakat anyakezek szorítják össze.

29.1.99.

oriya

BENUDHAR RAUT

A szerelem misztériuma

Szeretem magam, belemerülve
saját misztériumomba,
az ifjúság rohanó
éveibe,
és még mily kevésbé ismerem
szerelmem képét,
a testem hangját,
az ismeretlen
gesztusaim énekét,
a mosolyokat és a tekinteteket.

Mint a tenger vagy
a vokalista
beleveszek
az ismeretlenbe
a csend titokzatos
hangjába.

Én is szeretlek téged,
te állsz hozzám legközelebb,
mint én magam,
lehet, épp ezért
készítesz arra,
hogyan megvalósulatlan mohósággal
epekedjem az ismeretlen után.

A vágy hullámai
táncolnak
érett nőt idéző gesztusaidban
Vrindában
tekervényes útjain
te vagy én magam
számomra olyan ismeretlen,
mint saját magam.

tamil

MANUSJA PUTHIRAN
(1968)

(Elválasztva tőled...)

Elválasztva tőled
az semmi bánat
csak egy váratlan
úr

mint egy ház
ahonnan az imént
költöztek ki

kokborok

CSANDRAKANTA MURASZINGH
(1957)

Erdő - 1987

Virágfüzerek kellemes illata
Járta be a hét dombot.
Akkor virágoztak? Ki tudja?
Most ne mehetek be az erdőbe,
Mert hajnalban elszalasztom a kakas kukorékolását,
És szürkületkor a szarvas üvöltését.
A tyúk most az erdőben
Barangol és kotkodácsol déltől alkonyig.
A *madhavi* kóbor illata menekül a tavaszi zajos levegő elől,
Mi a puskaapor szagától oly keserű.

„*Holong Kok Szao Bolong Biszingo*”,
Shyamlal Debborma, Kokborok Sahitya
Sanskriti Samsad, Agartala, 1995
(angolból fordítottam)

angol

JAYANTA MAHAPATRA

Néha (sometimes)

Néha a reggel első fényétől
önmagát veszti el a test,
már nem az, mit korábban ismertek.
Egy történet, mi közéjük tör,
hirtelen áthidalhatatlannak tűnik.
Vannak dombokból figyelő barlangok,
amik várják a testet, hogy elrejtse.
Hogyan gyűjti valaki egybe a fényt,
hogy megkorbácsolja a védtelen testet?
Egy ilyen idő,
amikor levágott kezek haszontalan fénytől remegnek,
amikor a titokzatos vér-barázdák befagynak a testben,
és az első reggeli fény egy fegyver,
ami képes megsemmisíteni minket.
Csak a mi történetünk ismeri be: elveszett,
a fény, ami egy szolidan átlátszóvá vált,
az alvást választja a gyűlölet oldalán,
ami belenő a sötét, sebesült mezőkbe.

Vers az álmatlan éjjelekről (Poem of the sleepless nights)

A feszület a falon egy megalázott porhüvelyű testet tart.
Esőcseppek csorognak álmunk megkérgesedett ablakain.
Íme a mese a boldogtalan asszonyról,
akinek a teste porrá szeretne égni,
és a vakon született
hatalmas napfény-szemű gyermekről,
aki a menny titkait őrzi.
Mindaz, amit akartam - egész életemben
lesni az Istent, üresnek és fényesnek érezni magam,
de a kínjaink csak hosszú álmatlan éjszakákon találkoztak.

Jayanta Mahapatra versei kéziratból

hindi

RATI SZAKSZÉNA

Az álmodó tenger *(Szapné dékhtas szumudra)*

A tenger nem halakról, kagylókról,
nem tengeri állatokról,
nem csónakokról, hajókról,
nem magas hajó árbocokról,
nem feltornyosuló hullámhegyekről,
nem megrészegítő folyókról álmodik.
A tenger, ha álmodik,
a földet, rajta a dombokat,
a dombokon a fákat látja,
mindazt, mit a folyók bejárván
elvisznek neki.

A tenger nem vízről álmodik.

A hegyek emlékezete

Amilyen magasak a hegyek,
olyan mély az emlékezetük
visszaemlékeznek
a föld
kialakulása
a kráterek képződése
a lávafolyamok létrejötte előtti
időre
arra az időre
amikor sem tenger sem föld
sem vizem leve nem volt
csak tűznyelvek
lobogtak

Amilyen mélyek a hegyek
olyan sekély
az emlékezetük

tűzből született tüzekre
éhségre gyűlöletre és szomjúságra
állatból lett emberre
és emberből lett állatra

emlékeznek csak a hegyek
no és a hegyek?
az emlékek emlékei...

Az út
(Ráosztá)

Amikor lezártak
minden utat,
tűz szétpattanó szikrái
felgyulladva
szerencsétlenséget szültek.

(kézirat)

SZÍTÉS ÁLOK

Ismertető jel

A nagyvárosban
nagy-nagy házak állnak
amik vaskapuján tábla -
„Vigyázat! A kutya harap.”...

De nézd,
amott egy kis házikó,
ami kapuján
üdvöző szavak.
Ez elég -
felismerik róla a házam.

Emberek

(Inszán-Inszán)

Az is ember volt,
aki egy ártatlant
vert bilincsbe.

Az is ember volt,
aki megrémítve
hallgatott -
s hazatérve nyugodtan aludt.

Az is ember volt,
aki a bilincseket látva
könnyeket hullatott.

Az is ember volt,
aki próbálva leverni
a bilincseket
a tenyerét horzsolta fel
és a fogát törte.

És ti még azt mondjátok,
hogy én azt gondolom,
hogy minden ember
egyforma, egyenlő.

(kézirat)

pandzsábi

NIRUPAMA DUTT

Indulás előtt

Jöjj, felejtsük el a vihart,
mi kitépett
minket a karavánunkból
és elsodort együtt éjszakára
és élvezzük hogy egy aggályoskodó
szállodaigazgató
a nevünk után odaírja: úr és úrnő.
Felejtsük el, hogy holnap
külön ösvényeken indulunk tovább
újabb csoda keresésére.
Ma legyünk gyerekek,
akik eltévedtek az erdőben,
fonjunk vadvirágokból koszorúkat,
és vesszünk örökre
a pénzma illatába.

urdu

GULZÁR

(Éjszaka...)

Éjszaka, szegényes utcákon egy tétova árny
nekiütközve egy oszlopnak elesett és eltűnt
a sötétség egyik törvénytelen gyermeke lehetett!

Könnycsepp

Hallottad, a földnek
a víznek egy az eredete
a gyökerek a földben vannak
a gyökerekben ott a víz
a szemekből csurgó könny a szív fájdalmát locsolja
ebből is abból is bimbó lesz
a gyökerek a földben vannak
a gyökerekben ott a víz

dogri

PADMA SZACSDEVA
(1940)

(Ez a fej...)

Ez a fej
Amit a vállamon látsz
Nem a fejem
Ez egy fájdalom-doboz
Csörög mint egy csörgő
A fájdalom körbe-körbe jár benne
Füst száll
Bűzlik
Mint egy halotti máglya

Vannak más fájdalmak is
Pár emlék-fájdalom
Pár titok-fájdalom
Miket sem megőrizni
Sem elhajítani nem lehet
Néhány mai fájdalom
Néhány tegnapi fájdalom

De
Van egy másik fájdalom is
Ami hangot nem ad ki
Ami csak ott van
Ez a veled meg nem osztott szenvedés
Fájdalma

(A dogri nyelven írt verset angolból fordítottam)

INDONÉZIA

JIBSAIL

Az oly kicsi könyv *(Buku kecil kesekian)*

A Naplómhoz

az elmúlt
napok
piros tintával
megjelölt
már
összekeveredett története
s a mai napon
kilencven
kilenc
június másodikán

ez a kis bejegyzés
„szigorúan
őrizni
mindent”
a gyermekeim
és a feleségem előtt.

A Protokoll út mentén álló lámpák *(Lampu lampu di sepanjang jalan protokol)*

az éjszaka amikor
együttesen körülvesznek
apró bogarak
és kicsi
pillangók
olyan mint
az én táncos ifjúságom
képe amint
az esőtől nem félő
a szélről nem félő
hold meg
a fényes
csillagok
áthatolnak
az éjszakai
sötétben
ez a világ oly
sötét:
ugye?

SUTARDJI CALZOUN BARCHRI

De
(Tapi)

én virágot viszek neked
de te azt mondod: csak

én szenvedélyem viszem neked
de te azt mondod: csupán

én a véremet viszem neked
de te azt mondod: ennyi

én az álmomat viszem neked
de te azt mondod: más nincs

én a bánatomat viszem neked
de te azt mondod: mindössze

én a testemet viszem neked
de te azt mondod: kevés

én a lelkemet viszem neked
de te azt mondod: talán

semmivel jöjjek tehozzád
Jaj!

*Sutardji Calzoum Bachri,
O Amuk Kapak, 1981*

IRAK

AMAL AL-DZSUBÚRÍ

Az írás fátyla (حجاب الكتابة)

Írás, engem nem a te szépséged
vonz,
hanem a mulandóság.
Szépség, te valamilyen keverékké lettél
a szavak szellemében.

IRÁN

MOHAMMAD HASEM AKBARIANI
(1964)

Feledékenység
(فراموشی)

Tegyük fel, hogy nincs pénzünk két tojásra.
Rendben! Csak egyet veszünk.
Egy harapás nekem,
Egy harapás neked,
Egyre tovább, míg az ajkaink
El nem felejtik a tojást.

ÍRORSZÁG

MICHAEL DAVITT

Abendrot

Nyugodtan
kószálva a strandon

a te két szemed
tele a szelek
balzsamával

észrevettem egy mennyei ifjút
napnak mutatta magát
s egy kis tengeri szigeten
pajkoskodó sirályt

A rendező

Nem, nem álomban történik ez.
Ezek az égen az ágyuk, amik
bejelentik a húsvéti hőhullám végét,
az ablak felé sodorják migrénjeiteket,
teljhatalmú elektromos bemutatókon.
A temérdek könnyecsepp
folyamok közötti csendben
készzen arra, hogy megkönnyebbüljön
a rendező szavára.

A szemek vására

I.

Itt van ismét a sortok, a melltartó
nélkül mellek évszaka
amióta felszállt a köd.
Az Erőd izgatottan
várja
a szemeket
a bemutatóra:

a tyúkok szemét
a bikák szemét
a pisztrángok szemét
a macskák szemét
a süket szemeket
a néma szemeket
a becserél szemeket
az elrejtett szemeket
a futó szemeket
a világ szemét
az anyák szemét
a kelta szemeket
az idegen kelta szemeket
a kelta idegen szemeket
a helyi szemeket
a tű szemeket
a gyöngy szemeket
a segg szemeket
az utazó szemeket
a szem szemeket

II.

3D-s szemüvegen át
kacsintgatunk Sulleabhan
lányára
Anya gyöngyszemére.
Ah Szűzanya!
Egy nagy pár szemöldök
egy lepedékes pupilla
Szerzünk
egy Double Club Burgert
egy Keep America Beautiful
rápecsételve a fényes csomagolás
hátlapjára.
Egy vén bánatos terrier
szagolja a szívünk
mint egy üstfoltozó
egy shillingért könyörögve.
Az isten szerelmére
hogyan jutottunk odáig
hogyan egy Double Club Burgert
rágjunk.
Erre, erre, jó kutyus,
nesze! Egy finom darab Double Club Burger.

III.

A tékozló fiú
kockás öltönyében
hazajött Springfield Massból
az ő papagáj-feleségével
büszkén kék hajával.
Hogyan viseli el ezt a hőséget
a kockás öltönyben?
Hogyan viseli el ezt a nőt?
Miféle hely az a Springfield Mass?
Vannak ott parkok,
virágok,
jól lenyírt gyepek,
kocogók?
Ha mi összegyűjtöttünk százezer fénylő
Double Club Burger dobozt
igen és szélnek eresztettük azokat
A Springfieldi Szemét Fesztiválon.
Volt egy színpadunk
és P.A.
húszezer szurkolónk
és tilos az Angol Szó!

IV.

Most nincs semmi csupán a busz oldala.
És európaiak,
vén európaiak és aranyifjú európaiak,
mint németek Californiából
fehér tisztára
kefélt
fogakkal,
hogyan lehetnek örökké
ilyen tiszták?
Van Vaneella eyscream plees.
Sank you.
Ant fitch vay iss
de Cleevawn Guest House?
De Cleevawn Geisht Howous?
Owit de roaid abawit too myles.
Sank you.

V.

Halászhok jönnek sörözve a parton.
A terrier megpróbál felmászni egy
glasthulei uszkárra.
A tékozló papagája
szemeket csipeget (pack check click).
Egy busz próbál keletre.
Egy busz próbál nyugatra.
A miniszter Mercije az úton áll.
Az Isten szeme az öbölben ázik.
Fwhy don't you axe him aboutit
dat Gaeltuct Grait?
Gaid oor raight.
Fwile he's dayor, laike.
Fwile I'm here.

Húzd el a függönyt, Mama

(A Nemzetközi Gyermekévre, 1979)

ki tervezte meg ezt a fogadást
ki gondolta ki ezt a komédiát
minek a pengék
az álarcok a reflektorfény a dobok
ki kiáltozik
kinek a nagy keze
ránt ki a te drága méhedből
a pokolba engem
hol a melled
húzd el a függönyt Mama
könyörgöm

Szerelmesek

egy domb és hegy között
nyugati részén a világnak
éltek napról napra
külön-külön

időközben
nő a fukszia
felébredtek a kövek
és jön újra a dagály

Égés

Egy magánpincéből
feltörő lángnyelvek
a szavaink; vagy
nyomok
a vészkijárat lépcsőfokain;
olykor ott állnak
hallótávolságban
névtelenül
sárga vízhatlan kabátban.

A füstös sarkokon
egybeolvasztjuk a ritmust az értelemmel
az éji harangok
librettójához.

Hozzád

ne várj rám túl soká
ha nem jövök a fehér nyárban
olykor elcsábít a tenger

a hosszú úton feléd
nincs más az én könnyeimen kívül

vigyázz a szívedre
ne mondd hogy elhagytalak
csak azt hogy a tengerbe fúltam

GABRIEL ROSENSTOCK

Elfelejtett suttogások
(Cogair Dhearúda)

az elsötétült tengereket
pusztító jéghegy -
januári égbolt

egy múzeumban
bemelegítő
kő-atléták

különálló levélszekrény
nyugtalanul várja
a jó híreket

a Szűz és a Gyermek -
nincs kit áldjanak meg
a saját árnyékukon kívül

háború idején
csak a virágok ártatlansága
marad meg

fejetlen Szűz -
hallgasd, az Anya szíve
mindenkiért dobog

egy láb a fényben
egy láb az árnyékban -
út az öröklétbe

ősi sír -

elsuttogott ima
egy halott nyelven

arcok
a lángoló szénben
ezek is meg fognak változni

*Gabriel Rosenstock: „Cogair Dhearúda”,
Anam Press, Kinsale, 2003*

IZLAND

NÍNA BJÖRK ÁRNADÓTTIR

A fehér virágok meg a kis kobold

Ma
kinyíltak a fehér virágok
a japán cseresznyefákon
és én észrevettem
hogy az ő testvérük
a te gondolatod
Azt is láttam hogyan táncolt a kis kobold
amikor
váratlanul hosszan
belenéztem a szemedbe

A szerelem és a vágy folyója

I.

Napsütött folyó, -
mi ott ültünk a partján
és csodálkoztunk
hogy milyen nagy
milyen csillogó milyen hatalmas
tudott valamit mit tudott
eszében járt valaki valakire gondolt
lehet valakire akit mi nem is ismerünk

ott voltunk mellette
és a fű megőrizte a szerelmünk titkát.

II.

Az ujjaid
a szemeim mögött voltak
hagytak aludni

az én ujjaim
a te szemeid mögött voltak
hagytak aludni

tenyereink érintkeztek

semmire sincs szükségünk
amikor a tenyér amit szeretsz
a te kezednél ér véget
dalolta a tó amíg mi aludtunk

III.

És amikor a folyó partján aludtunk
vérünk összeolvadt a víz csobogásával
amikor felébredtünk azt kívántuk
hogy hasznát vegye a szerelmünk
éjjel-nappal ennek az erőteljes csobogásnak.

IV.

A fű hallgatott
bár rajta lépdeltünk és elrejtette
minden titkunk ottmaradt a nyomunk
előttünk csobog a folyó
ahol korábban találkoztunk
vágyainknak ez a folyó
hozza a beteljesülést

A szüleim

Hosszú idő után találkoztunk újra

A hegyekben minden néma volt

de ezen az éjszakán harmat ébresztette fel a lombot
és a mindenütt létező szerelemről suttogott

Otthon orgonán játszottam
hangosan nevettek
sokáig - sokáig énekeltek

E kép után
nyújtogattam
gyermekkezem
de az orgona akkor
mindig
zokogott

Ott aludtál az oldalamon

Szél susogott a fák között
feketerigó fűtült
ott aludtál az oldalamon

az éjszaka szőtt szerelmes verset
a fényeiből

ott aludtál az oldalamon

Szomorúság

Időt akartam lelteni nálad
a béke bizonyosságát kívántam megtalálni
nálad

hogyan legyen nálad világnézetem
életörömem.

A nap téged sebesre égetett
és az esti árnyék neked túl hideg volt vagy túl hosszú

nálad akartam megélni az élet bánatát.

Túl erős volt neked az éj homálya
és bizonytalanság vert sátrat
két szemedben

egy órád
sem volt
senkire
rajta kívül.

Vers

Nem tudlak elfeledni
nem tudok aludni éjjel
A szavaid néha olyanok voltak mint a kés
néha meg mint a kis csengettyű

és tüzet gyújtottunk a hegyen
amire azóta is emlékezünk
Énekelt a hanga
énekelt a fű
a szerelmünkről

és nem tudlak elfeledni
nem tudok aludni éjjel

GRÓA FINNSDÓTTIR

A boldogság, természetesen *(Hamingjan, náttúrulega)*

A fiatal fűzfagally
észvesztő boldogságtól remeg
a csendes tavaszi záporban

az ünneplő lomb-ruhán
ezernyi gyémánt

És a gyermekem így szól

mama, megtaláltam
a boldogságot
valami csiklandozza a szívem

„Tímarit”, 1. 96 Reykjavík

SNORRI HJARTARSON

A láng

Eljöttem ide
erre az eldugott helyre
ahol várni akarok

vörös lángot őrzök
a kezeim között

várj amíg fel nem
lobban
és nem égek hamuvá

Egy régi történet

Kóboroltam a városban
alkonyatkor
és betévedtem egy csendes utcába

olykor meg-megálltam

Kis ház
három ablak

és a tetejére alacsony növésű fák
hajtják ágaikat

zongora hangjai szálltak
megtöltötték a csendet
ami körülvelt

A Holdfényszonáta

A halál és a kislány

lelassítottam a lépteimet
halkan indultam tovább.

Fehér égbolt

Templomtorony a fák fölött
a tornyok fölött fehér ég
egy másik dóm, magas kupola
emelkedik a sötét mélyből
a zavartalan fénybe
és mocsárrá és csendes báránnyá
változott, a tenger új
és tiszta kis dombbá

Hattyúk

Mélyen lemerülő hattyúk
húznak nyomvonalakat
a csendes nyugodt vízen

kiáltanak

talán már soha
nem fognak dalolni
soha-soha
többé

Mit vetett ki a tenger

Piros alma
a vízinövények között

gyümölcsöskert
és kihalt part

az első ember
és az utolsó

Őszi tájak

I.

a hanga levele
lehullott

víztől nedvesen hallgat
a köves táj
esti fény
a csúcson

II.

az egyenletesen hulló
ősz hóban

tűzlángok

lobognak
rózsaszínűen

III.

az őszi köd felettem
szárnyakon mozdult

az üres fészek felett
a folyó menti sásban

IV.

a fák között
a sötét lombokon
átsüt a hold

ősz hold
ősz éjszaka vándora
úton

mintha vele menne
a lomb is
ami lehullt

Váratlanul

A hatalmas legelő
egy kis köves területén

ahol forrás bugyog
kihajtott egy fűcsomó

Szalonka

Egy szalonka röppen fel
a lábad alól a mocsárban

megrettensz
és hallgatózol

a szíved ver így
vagy ő nyerít az égen?

Vers a tavasról

Megjött
a tavasz

és elkerülte
az öregember kertjét

nem várt ő sokat
barátai elfelejtették

nyugodtan nézi
a távolodó tavaszt

SIGURÐUR PÁLSSON

Egy másik élet

volt egy másik élet amit éltem
másfajtan üdvözöltem más embereket

a hold első sugarát vetette a hóra
de le nem feküdtem

a forró kávé mellett ültem
a hajnali csendben

egy másik hold amit sohasem láttam
elhalványodott újra

és az asszony aki kenyeret vesz a boltban
nem is ismer engem

Vándormadár

Nyugtalanság öleli át a madarat
mint a folyó a hófedte földet
a köves dombig
ahol vidáman kelt ki a tojásból a madár
múlt nyáron, a dombig
ahol a pásztor hajtja az arany színű és szürke birkákat
hazafelé az úton a kihunyó áprilisi fényben
(majd az ösvényen amelyen az esti szél a gyapjú
illatát viszi)

Nyugtalanság öleli át a madarat
emlékeztet valakire
aki már rég elment vagy el sem jött ide

lépést tart az ébredező rügyekkel
nagy távolságból
mintegy álomban

és elrepül

Verses életrajz

ifjúkorában
úgy ismerték
mint aki kaszálja a szénát
és nem káromolja az istent azért amit adott

a föld egyenes hajtása
és szeretője
volt:
ölébe rejtette
harcait titkait
az életét

és néha a rövid téli napokon
amikor fagyos hó verte vissza a sugarakat
a nagy térségek hírnökét nézegette szomorúan
elővett később egy régi képet
és az olajlámpa arany fénye
a szobát halk bánatos vágyakozással töltötte meg

és a temetésén sem történt semmi különös
csak a hó csikorgott a léptek alatt
az imbolygó lámpafényt
és a régi képet
már mindenki rég elfeledte

HANNES SIGFÚSSON

Tájkép II

Milyen nap van ma?
Tiszta vízzel dörzsöli ki
szeméből az álmot
Széltörölközőt használ
Majd a megszokott ruhába öltözik
Megnézi milyen az idő: felhős
Mindig ugyanaz a mocsos ablaküveg
ami a rosszat még rosszabbnak mutatja
Keletről nyugatra
Nyugatról keletre
Délről északra
Északról délre
Kitapasztalt mozdulatok
Északról délre
Ez most jobb volt
De egyre gyengébb a dobhártyája
a mocsoktól szappanhabtól
és a lökhajtásosok fehér gerincétől

Emberfajták

Láttam az emberek a fűhöz és más növényekhez hasonlóan nőnek
de makacsabban és rendkívül óvatosan
mintha mindegyik a fejlődés ösvényén haladna ahol el lehet tévedni

A virág egy éjjel kinyílik és mindjárt ki is fejlődik
de meddig tart az ember fejlődése

Évszakok háborognak körülötte mint árhullámok
és a vérük más-más dallamot követ

Az órasmester szobája falán lógó órákra emlékeztetnek
mindegyik más-más időt mutat
és hangos összevisszaságban ütik az órát

Még csak közös telük sincs
sem ifjú tavaszuk ami feltámasztja őket
mihelyt elolvad a jég

Egy módon
A nap lelkesedésével

Life Show

Amikor a napfény kihunyt
mint az utolsó tejcseppek
és ők előbújtak a műhelyekből
a varrodákból és
az öntödékből a fáradtság
savával feltöltődött izmokkal
felfrissülést szomjazva
felvillantak azok a színes
fények
a piactér üvegházain és
inni hívták őket:
Coca Cola Manhattan
Coctail Gordon Dry Gin
és Martini

a nagyvárosi utcák tele voltak
vidám emberek tömegeivel mint
az aluljárók a földalatti
kocsijának lépcsői
az utak villamosok
közös kocsijai sajátos
magasfeszültségű árammal működtetett
futószalagok voltak a szembe csap
és hívja az embereket a házfalak
között: egyiktől
a másikig: Fairy
Queen, Dancing Devil, The Duke
Box - üvegek
a futószalagon
az egyik csaptól a másikig
amíg meg nem telnek

Óh te üresség üresség

Amikor éjjel berakják az autóba
a többrészes magas tetejű ládákban teli
habzó életundorral
előre sejtik vagy nem is sejtik
hogyan ők
nappal hiába
dolgoznak?

EINAR ÓLAFSSON

Magától értetődik I *(Segin saga I)*

Magától értetődik:
a partizánok El Salvadorban
fegyvert Kubától
és a Szovjetuniótól kapnak
(hogy megvédjék magukat az Amerikai
Egyesült Államok Külügyminisztériumától)
magától értetődik.

Magától értetődik II *(Segin saga II)*

Magától értetődik:
ha nem olvastam a Reggeli Lapot
ami közli velem
hogyan a partizánok El Salvadorban
fegyvert Kubától
és a Szovjetuniótól kapnak
(hogyan megvédjék magukat az Amerikai Egyesült
Államok Külügyminisztériumától)
még azt is képes lettem volna feltételezni
hogyan ott csak az ottani nép
harcol a szabadságáért
magától értetődik

*Einar Ólafsson: „Sólarbásúnan”,
Blekbyttan, Reykjavík 1986*

Magától értetődik III

Magától értetődik
(a Reggeli Lapban olvastam)
(a vezércikkben)
igen, magától értetődő,
hogyan Haiti népe boldogan ujjonghatott,
hogyan Baby Docnak
(annak a gonosz zsarnoknak)

távoznia kellett
de emlékezni kell arra,
hogy a nép sorsa Kubában
szörnyűséges
igen, ez magától értetődik.

Magától értetődik IV

Magától értetődik,
érdemes lenne teljes hadjáratot indítani ellenük,
(mondja az Egyesült Államok elnöke)
(és mások is mondják ezt utána)
mert azok
(a gonosztevők szakszervezetének a tagjai)
a legnagyobb félelmet
(a legnagyobb félelmet)
igyekeznek az emberiségre
(igyekeznek)
(miránk)
igen, ez magától értetődik.

IZRAEL

CHAIM GOURI
(1923)

(Úgy látszik...)

Úgy látszik, mintha egy rég holt város
falai fölött néznék át.

A fölöttem most világító fény
egy rég kihunyt fény utáni örökségem

Olyan dolgok között járok, mik elhagyták ezt az időt
és idő nélkül élnek lassan porladva az órákban

Visszajönnek hozzám, visszajönnek hogy lassabban éljenek
a hamutálcák mellett
a csészék mellett, amikben kihűl a kávé

Sokat járkálok és gondolkodom
és a kétségekből húzok hasznót

de egy rég holt város falai fölött nézek.

JAMAICA

EDWARD BAUGH
(1936)

Eső mosta város a tengernél
(*A Rain-washed Town by the Sea*)

A konyhakés sercenése a sárga liliomok
hosszú szárain, amiket anyámnak vágtam
e levél-nedves reggelen. Éles illatuk
belém hasít.

A madár-pletykától zajos
tölcsérfa fölötti úton
valószínűtlenül távol, egy lökhajtásos
ezüst tollhegye rajzolja meg
a makulátlan kéken nagyravágyásom nyilát.
Éppen, amint lesem, olvad fel
gázbuborékokká.

Az elveszett nevekkel összekarcolt
iskolapadomból a hősökrol fogok álmodni
a kobaltszínű tengeren.

Délben esni fog,
szertelenül, a cseppek majd élvezettel bugyognak,

Engem ezek az emlékek határoznak meg. Azért a reggelért
őrzöm őket, amikor két szemem nem fordul már
a nap felé, hogy üdvözöljem.

*Edward Baugh: „It was the singing”,
Sandberry Press. Toronto-Kingston, 2000*

LORNA FRASER

A poui virágok
(The Poui Blooms)

A poui virágok
Arany színűek mint a nap
És törékenyek
Mint a mi dobogó szívünk...
Még mielőtt leszedhetnénk
A fáról ezeket a virágokat,
Mindig lehullanak.

És az aranytörmelék
Lassan szállingózik
Le a porba...
Igen, a virágok hívnak,
De megérinteni nem szabad,
Mert biztosan lehullanak.

JAPÁN

ISHIGAKI RIN
(1920-2004)

Sziget
(*Shima*)

Nagy tükörben állok
Egymagamban
Kis sziget
Elszigetelve mindentől.

Ismerem
A sziget történetét
A sziget méreteit,
A derék-, mell- és csípőbőrségét.
Az évszakoknak megfelelő ruháit.
A csivitelő madarakat.
A rejtőző forrást.
A virágok illatát.

Én
A szigetemen élek,
Én törtem fel az ugart, felvirágoztattam,
Mégsem
Tudhatok mindent erről a szigetről.
Örökké itt lakni lehetetlen.

A tükörben magamat
Látom - a távoli szigetet.

Élet
(*Kurashi*)

Evés nélkül nem maradok életben.
Kell
Rizs
Zöldség
Hús
Levegő
Fény
Víz
Szülők
Fivérek és nővérek
Tanítók
Pénz is szívek is

Evés nélkül nem maradhattam volna életben.
Amikor teli hassal
Megtörölöm a számat
A konyhában ott hevernek
Sárgarépa gyökerek
Csirkecsontok
Az apám belei
Az én negyvenedik napnyugtám
A szemembe először szöktek vadállati könnyek.

Mint arany boglárkák

Arany boglárkák nyílnak
A sötét
kőtörmelékek között
sötétzöld mintás
levelekkel,
A kiharapott
göröngyök
barna és alvadt-szürke
foltjai között...

Így van mivelünk is.
Itt-ott
a mi összetört életünk
törmelékei között
nyílik valami szép,
a remény.

(fénymásolat a szerzőtől / a kötet címe ismeretlen)

JEMEN

ANÚR AL-ANSZÍ
(1960)

A repülőgép

Bekerültél a fémkoporsóba,
a neve „Jóakarát”
az űrben száguldozik
az égbolt és a víz között
 és egyszerre csak eszedbe jutott
 egyedül vagy
 az idő és a föld között
 az élet és a halál között
A „Jóakarát”-ban

És ekkor az eszembe jutott,
 mit a stewardessek mondtak:
„Ne féljenek,
 itt nincsenek balesetek”
- De itt vagy, uram
 és ez már félig szerencse!

JIDDIS

ICIK MEJERSZ

(1980)

Ha elfelejtem Jeruzsálemet
(Ojb ih vil fergeszn Jerusalajim)

Ha elfelejtem Jeruzsálemet,
elszáradnak a kezeim.

És a vén falnál fogok állni,
remegő szívvel,
és a kőfalnál fogok állni
gyászoló szívvel.

Felejtsem el a legédesebb szavakat,
mert elvesztettem az életem
egyetlen örömét - Jeruzsálemet!

JORDÁNIA

IBRAHIM NASZR-ALLAH

Az örökség

Kire marad majd a kezem
kire maradnak a bordáim s a szívem
kire maradnak lépteim, körben járásom
kire marad a vérem, összességem
kire marad hosszadalmas beszédem
kire marad az öröm
és ki fog ezután nevetni?
Az, aki megfente a gyilkos kést,
vagy aki gyilkolt?

Veszteség

...és azt kívántam
 hogyan kételkedj
 a napomban

... és szétszórtam
 a szívem

Titok

Leleplezett engem a sötét

és elrejt
 a fény

KAJMÁN-SZIGETEK

CURTIS L.E. BARNETT
(1949-)

Fonalak
(*Threads*)

Az egybefont fonalak
Mint a te és az én életem

Ha ki is szabadulnak
El nem válnak.
A belsőből nem lehet kettő
Hacsak nem egynél kevesebb,

mert

Az egybefont fonalak
Mint a te és az én életem
Egy valami.

Az élet rózsza
(*Life is a rose*)

Az élet rózsza,
kicsi rózsza,
nagy rózsza,
fiatal rózsza,
öreg rózsza,
bimbózó rózsza,
elhervadt rózsza,
világos rózsza,
sötét rózsza,
leszakított rózsza,
lehullott rózsza,
egy rózsza...

A rózsák pompás,
kedves virágok.
Az élet egy rózsza.

*Curtis L.E. Barnett: „Something about us”,
Northwester Publishing Co. 1978*

KALMÜKIA

BALAKAN ALEKSZEJ
(1928)

Ne felejts el
(*Бича марм*)

Látod, az ősz eljött,
De ne felejts el engem.
Körülöttünk sűrű köd,
Nyugszik le a nap csendben.

Hamar eljön a tél.
Kedvesem, ugye érzed,
Hajadra hull a dér.
Ez ne bántson téged,

Mert oly szép volt a nyár,
A zöld fák ünnepeltek,
Dalolt sok kis madár,
Vigadtak a kertek.

S a tavasz! Emlékszel?
Akkor boldogan éltünk
Nappal, sötét éjjel,
És most, mondd, mitől féljünk?

Látod, az ősz eljött,
De ne felejts el engem.
Köröttünk sűrű köd
S nyugszik le a nap csendben.

*Балакан Алексей: „Эрдмчнрин һар”,
Хальмг дегтр һарһач, Элст, 1987*

KAMERUN

francia

MONIQUE BESSAMO
(1954)

Kedves Afrika-hazám!
(*Mon cher Pays l'Afrique!*)

Kedves Afrika-hazám!
Tunéziától Fokföldig,
Gambiától Szomáliáig
A hazámban vagyok.

A szomszédaid döntötték el,
Hogy tehozzád tartozom,
Nálad itthon vagyok,
„Én kameruni vagyok!”

Európa-szomszédodnak
Afrikai vagyok,
Ázsia-szomszédodnak
Afrikai vagyok,
Tengerentúli Amerikai-szomszédodnak
Afrikai vagyok.

E globális azonosság
Megtisztel, büszke vagyok rá:
Éljen Afrika-hazám!

angol

BATE BESONG
(1954-2007)

A nőhöz, aki boldoggá tette
(*To Her who Rejoiced*)

I

Az előítéleteidet fenntartják ellened. Pontosan,
mint a szalma-hegyet lobbantják lángra szikrák, úgy
zúznak szét téged ördögi tettek és egy Elnöki
rendelet sem lesz képes megállítani pusztulásodat.

Sajnálni fogod, hogy egykor
imádtad a jövőmondókat és kitűntél
a szellemidézésben, hogy ellenőrizd az eseményeket.

Pusztulásra ítélték
és önmagadra vontad mindazt,
amit másokkal tettél, azt teszik majd a gyerekeiddel és az
unokáiddal és a harmadik meg a negyedik
nemzedékkel.

A halottak világa terád éhezik és szélesre
tátja a száját.
Az emberek meztelenül fognak látni, látni fognak
megalázva és megszégyenítve.

KANADA

angol

KIM MALTMAN

Installáció # 42 (Stella pirosban)

Installation #42 (Stella in red)

Van, ki ezt mondja: túl könnyű az élet.
Más valaki: túl nehéz.
Aligha lehet ez élet,
mondja a harmadik,
miközben bever egy szeget, aligha...
és megállítja,
megállítja a kalapácsot
egy piros ruhás lányra emlékezve.
Ah, Stella!
De elmúlt,
akkor, régen elmúlt,
semmi sem áll már mint az,
az nem gép.
Túl nehéz, mondja az egyik.
Túl könnyű, mondja a másik.
Igen, megy a szeg, hazafelé űzötten.
Túl nehéz!
Túl könnyű!
Stella,
Stella.

Installáció # 47 (Hirtelen kín)

Installation # 47 (Sudden pain)

Bambusz susog a szélben a házon kívül.
Az élet halad erre, vagy a halál van közel: melyik? Érzed?
A lugason holdfény, macska alszik összegömbölyödve a glicínia alatt.
Virágzó cseresznye, rózsza, a nagy, most majdnem üres ház.
Csak a felső ablaknál, hol fény ég,
és megbabonázott lények másznak be.
Igen, és az éj belekapaszkodik a bundába.
Aludj, mint egy elveszett kis csónak a deltában.
Menj. Ne menj.

(kézirat)

A kegyetlenség technológiája (*the technology of cruelty*)

Egy másik madár fekszik, holtan, a panoráma ablak mellett, - halott vagy elkábult (az utóbbi időben túl sokat gondoltam a halálra). Ezek a madarak, amikkel eljátszhat a macska - a magtörő pinty, a veréb - az ablakpárkányról vagy a sövényről lebukfencező, kölessel teli zacskók. Ott felrettennek, olykor a létezésből kitörlődnek. Ezek a madarak, amiket szeretek, szintúgy, máskor, a dalaik oly lágyak, mégis állhatatosak, mintha teljes létükből fakadnának, korán reggel, a hálószoza ablaka előtt, még mielőtt a nappal szabad utat adna a hőségnek és a gépezet zajának. Úgy tűnik, a bánaton kívül vannak, mintha képtelenek lennének átélni azt. Mily csendessé válik a ház! El akarok menni a halál mellett. Nem vajon, nem mintha kételkednék a létezésében, de úgy hogy legyen itt körülöttem az a néhány, amiket szeretek, tündököljön a konyhaasztalon. És egyikünk, elűzve a gondolatot, hogy ez igaz, hozza vissza a szavakat az *On the Road to Mandalay*-hoz, miközben csak tétlenül ülünk egy ideig.

(kézirat)

A szomorúság technológiája (*The technology of sorrow*)

Amikor tehertől és cipekedéstől
fáradt a hát
tréfát űz belőle
levágja a fejét
és füves útra helyezi

Akkor a ki nem fáradt
karok csatlakoznak
hozzá

Az ő tréfájuk az
hogymásfelé néznek
egyszerre feloldódva
a légben s a testben

De a hát mily nagylelkűen
viseli a terhét
óvatosan lenyúl
és visszateszi a fejét

A karok túlzottan
égszínkékek a vénáknál

Csupán a fej nem felejtí el a tréfát
mi oly fanyar
az ellenőrizni kívánja a testet
és megtölteni szomorúsággal

Épp ezért áll most a test oly csendben
a teher alatt

A test nem viseli el sokáig a szomorúságot
Nem tűri azt

(kézirat)

LEONA GOM

Kő (*Stone*)

Van valami a kövekben
amitől minden évben mint hólyagok
kiütkeznek a föld felszínén
a gravitáció logikája ellenére,
amitől megjelennek mint bőrkeményedés
tavasszal a mezők tenyerén.

Mint a kék légbe, a nap elé kényszerített
első tengeri teremtmények,
tolják egymást a felszínre,
utat törnek maguknak
a passzív talajon át,
és a fény felé tartják
szürke és titokzatos arcukat:
a szikla egy követelését,
egy ősi üzenet töredékeit
szedjük össze, és szállítjuk el.

(fénymásolat - a szerzőtől / a könyv címe ismeretlen)

Geológiai Idő (*Geological Time*)

Amikor belépsz ebbe a házba
archeológussá válsz,
aki óvatosan hántja le a tapéta,
linóleum, festék és fa rétegeket,
az emlékezet éveiben felbukkanó
minden új, régi mintát,
ami egyre jobban elhomályosult,
míg már abban sem vagy biztos,
hogy e helyen haladtál el
a születésed mellett,
örökölt tudáshoz,
a némiképp kollektív öntudatlan
habos habarcsszerű valamihez
a végső fatöncök között.

Megtalálod a megmunkált leleteket,
a fejlődés előre meghatározható eldobott tárgyait,
a megrepedt mosdótálat, a rozsdás vasalót,
a törékeny naptárt a kihagyásos feljegyzésekkel:
május 10: nádpálca, november 24: Eaton-rendjel.
Ceruzavonások kapaszkodnak fel
egy foltos ajtókereten,
te voltál, aki ott álltál
és mérted, hogyan nősz,
hieroglifa-jelek,
amiket majdnem megértesz?

Szükséged van a kezdetekre,
az első ásatásokra,
a krumpli-veremre,
le az omladozó lépcsőn
az elsődleges sötétségbe,
pár befőttesüveg
vissza a messzeségbe a földrétegeken,
zöltségfélék, mint puha, kétértelmű kövületek
a rekeszekben,
semmi, amit fel tudnál használni,
semmi ezekben a darabokban,
ami meghatározná téged
egy véletlen genezisen túlról
visszapattanva át a történelmen
semmi, hogy megmondja végül nekünk,
honnan vagy,
miért változtál meg,
mivé lettél.

(kézirat)

PNB

(Három kanadai költő társulása)

Ismét elolvasva Li Bait

(Rereading Li Bai / From the Late Tang)

S akkor, a vita végén, bezárom a kapum,
és látom, amint az út fut innen tova.

Nem a Shu felé vezető utat, amelyik fáradtságos,
fáradtságosabb, mint felmászni a kék égbe,

hanem máshová vezet.
Mint azok a bizonyos, alkonyatkor nyíló virágok,

azok a vad madarak, amelyek végre
elfelejtettek hazamenni.

ROO BORSON

Fenyő (*Pine*)

Fenyő, alszik a napfényen.
Úgy gondolom, lefekszem alád aludni egy kicsit.

Az utóbbi időben konok vagyok, megdöbbsz egy üres szív.
Belefáradtam mindenbe, amit tudok.

Fény a fenyőligetben (*Light in the pine grove*)

Egy mocskos hószín-szárnyú szárazföldi sirály
repked nappal össze-vissza. Éjjel
nagy madarak, a házak, fészek a ködben,
mindenfelé köd jelzi az utat, mi azt jelenti:
itt nincs semmiféle út. Mi mindannyian
oly idegenek vagyunk egymás számára,
hogy te meg én alig tudunk beszélni.

Minden, amire képes vagyok, csak apró célzások,
hogy te képtelen leszel megbízni bennem.
Ezért is fojtogatja éjjel a szél
a sudár sárga nárciszokat,
csapkodja az elvékonyuló zsindelyt,
és ráz meg minket.
Láttam, amint a fenyőligetben
kicsi fény villogott.
Láttam, ahogy huszonöt éven át nőtem.

Roo Borson: „Night Walk: Selected Poems”

JOHN B. LEE

Stella utazása
(*Stella's journey*)

/Részletek/

A menyem, Irene,
azt mondta, hogy fény voltam a farmon,
és azt, hogy amikor elmentem,
magammal vittem azt a fényt.

És mi mást is tehettem?
Született Stella, „a csillag”...

Néhány nő fényből született.

Néhány férfi a sötétséggé vált
csillogás.

francia

LOUISE BEAUCHAMP

(ha csak a madarakat hallani...)

ha csak a madarakat hallani
és a csendben emelkedő dombok
az emelkedő szépsége
a rövid lehelet
Ogalillahban van egy fal
mi megengedi hogy leüljünk
egymásra rakott kövekből
embernél magasabb
egy fal hol kilihegheted magad
az árnyékban
amikor kibírhatatlanul tűz a nap
elcsodálkozunk
hiszen éppen itt
van szükségünk falakra

*Beauchamp, Louise, La sagesse du nénuphar,
collection Initiale du Noroît, Éditions du Noroît, 1995, 71 p.*

GERMAINE BEAULIEU

(Az éjszakák nyújtózkodnak...)

Az éjszakák nyújtózkodnak
távollévő testük alszik
ott ahol mindig arra vártam
hogy zavartan megérintsem.
De tegnap történt
a múltban, amint arra gondoltam
hogy egybevessem a rajzokat.
Szeretem az ajkait a lelkén megőrizni
újra meg újra elképzelni a testeink között a veszélyt.
Oly szépek a kertek.

*Beaulieu, Germaine, De l'absence à volonté,
Écrits des Forges, 1996, 135 p.*

CLAUDE BEAUSOLEIL

(Utas vagyok...)

*Voyageurs attardés en des palais de givre
Et qui semblent perdus.
René Chopin*

Utas vagyok
akit a nyelv eszelt ki
én mit sem kérek
a vágyat keresem
valami indul énbenem
messzebb a határoktól
a köd-képezte távlatokba
merülő utcákban.

*Beausoleil, Claude, Grand hôtel des étrangers,
Écrits des Forges / Phi, 1997, 103 p.*

JEAN-PAUL DAOUST

(Szükségem van egy szárnyra...)

Szükségem van egy szárnyra. Újra. Azért, hogy megtámasszam a tekintetem. Ezen a modern égen. Illúzió. Tudom. A csillagok. Ismerem vereségük csillogását. Állandó apokalipszisüket. A valót. Mint egy Carnegie Hall-t. Üres. Love was. Once upon a time. Gone is the baby.

Daoust, Jean-Paul, La peau du cœur et son opéra suivi de Solitude, coll. «Instant d'après», Le Noroît, 1985.

HÉLÈNE DORION

(Kell ez a szél...)

Kell ez a szél, ez a fa, ez a föld, hogy mondhassunk még valamit erről a világról. A hely, ahonnan jövök, már nem létezik; csak talaj van, amin szétterül minden egyes, szél cibálta águnk. Csak egy gesztust szeretnék ismerni, élni.

*Dorion, Hélène, Les retouches de l'intime,
Le Noroît, 1987.*

MARCEL BÉLANGER

Álom
(Sommeil)

Álomba merül
S átfutja a harsány vér folyosóit
Ahol álmkép-részecskék verődnek vissza
Túl az éjszakán hol a teste menekül
Önmagától oly távol alszik
Úton más napok felé

(Internet)

GUY MARCHAMPS

Látni
(*Voir*)

Én nem azt látom amit te látsz
a mi szemeink megvakultak
a fekete az miben egyesülünk

KARACSÁJ-CSERKESZ KÖZTÁRSASÁG

karacsáj

HUBIJLANI NAZIR
(1934)

(A szívnek a szerelem kedves...)
(Джюрек суюмеклини сынаиды)

A szívnek a szerelem kedves,
A bátorságnak a férfi.
A sas a magas égen repdes,
Az esőt meg a föld kéri.

A hegy azé, ki ott él rajta,
Igazság az igaz jussa.
Lovát a lovas babusgatja,
Mi a szép - a tükör tudja.

*Хубыйланы Назир: „Шохлукъну къанатлары”,
Ставрополь китаб басманы,
Къарачай-Черкес бёлюмю, 1977, Черкесск*

KARÉLIA

KATRI KORVELA

(Hogyan szedhetném össze önmagam...)

Hogyan szedhetném össze önmagam
mindazt,
ami voltam,
ami vagyok
és ami leszek?
Érzem, az élet szele hogyan
hint szét engem hópelyhekként
a világ felett.

(Idegenként élsz...)

Idegenként élsz,
senkinek sem szerzel örömet,
nem szeretsz, nem utálsz semmit.
Közted és az emberek között,
mint golyóálló üveg
ott a közöny
és az irónia.
Mintegy óvóhelyen
véded a bőröd.

NIKOLAI LAINE

(Evezünk mi az ár ellen...)

Evezünk mi az ár ellen,
és habár már fáj a karunk,
evezünk csak rendületlen,
meg nem adjuk soha magunk.

Hullámhegyek elénk állnak,
a szemünkbe sós víz fröccsen,
vízesés-szörny száját táthat,
nem fordulunk vissza bölcsen.

A szerelmem olyan, mint a
harc, mit vívunk a hullámmal,
hol süt a nap, az ég tiszta,
hol be mindent felhő árnyal.

És eső jön. Pár csepp lágyan
az arcunkba hullik, lehet.
Mégis bízva új csodákban
várom én a reggeleket.

Az örvényen átevezek,
meg zátony sem rettent engem,
míg el nem érjük a helyet,
hol eltűnünk mind a ketten.

orosz

MIHAIL BAŠNIN

Tábortűz (*Kocmėp*)

Mint egy fénykép - a köveken
A tűz, mi már kihunyt,
Ezüst mintának vélhetem
A parazsat s hamut.

Még forró, és mintha élne,
Bár csak tegnap égett,
Beleveszve zöld levébe
Kőbe véssett képet.

Titokzatos fényben ragyog
A díszítő réteg,
S mintha mondaná: ez vagyok,
Meg miért nem érted?

A legutolsó pillantás,
Az utolsó sóhaj,
És az utolsó főhajtás
Az utolsó szóval.

Egy kis barlangban akadtam
Az elfeledett nyomára,
S elgondoltam magamban:
Lobogni ki látta?

Hamuvá hogyan égett
Az arc, a mozdulat?
Pár szóban el nem mesélhet
Senki ilyen sokat.

*Mihail Bašin: „Vanh zirkul - Старое зеркало”,
Петрозаводск „Периодика” 2003*

KATALÓNIA

LLUÍS ALPERA

A tenger lovagja (*Cavaller de la mar*)

Majd elhiszem, hogy az éj a tied,
S táncra perdítem a csillagokat.

Lábujjhegyen bemegyek
Harmóniáid erdejébe.

A te két szemedben majd elhiszem,
Hogy az élet szebb, mint egykoron.

A véroroszlán bölcsen halad előre,
gazda és úr, az erekben.
Szép, vad paripa senki földjén.
A szerelem s a rontás les reád
csodától részegen minden zugból.
Bízz önmagadban, és válj szabaddá,
meztelenül, de büszkén, az élet illanó örökségével.

Nem tudom, vajon a fuksziától elbódítva,
mit a lábaim között emelkedni érzek,
zavar össze engem egy szerelmes alkony látomása.
Nem tudom, nem mondom-e majd újra ezt:
„Én már nem én vagyok, s horgonyt
sem vetek nyitott partokon.”
Szomorú kiváltságom - leselkedni és élvezni
más vidékeket, amik már nem a tieid.
Fellázadsz, még egyszer, mint kóbor faun,
félíg halálra sebzetten, elégedetten látva
a másik lihegését, a szerető meglepődését,
a megadás sötétvörös pipacsát,
ami tetőtől talpig átjár,
mint egy új, nyálkásan megszállott csiga.

A legsebesebb és legharsányabb lovakkal
egy novemberi ünnepi reggel illúziójával
nap nap után a bőrbe vésődött régi emlékekkel
hirdetem most a teljes élet örömét
hirdetem a kardhalakat elnyelő forró mélységeket
hirdetem a bölcsen egymásra rétegződött ötven év ujjongását.

Keresd, költő, az örök rózsát,
senki ne vegye el tőled a képzelet lámpását,
s dobogjon hevesen a szíved mások kiábrándultsága láttán.

Tenger lovagja,
a szelek táplálnak
a tenger újabb hullámaival.

Halhölgyek hajója
gázol át a testeden
és kisajtolja mézédés nedvedet.

Ej, te jó tenger-lovag,
a szelek táplálnak
a tenger újabb hullámaival.

1978

Ismét Itaka
most és itt,
minden messzeséget felégetve.

Ismét Itaka
most és itt,
cseresznye lángvörös melle.

Ismét Itaka,
most és itt,
fekete karmok karcolása.

Ismét Itaka,
most és itt,
test meleg tej csurranása.

*Lluís Alpera: „Cavalls a l'alba”,
3i4, Valencia, 1998*

CARLES DUARTE
(1959)

A csillag
(*L'astre*)

A vízből s az elsődleges anyagból,
a kozmikus szélből,
ami a levegőt képezi a légben
és megmozgatja a testeket.

Emelkedik fel a Nap,
fut végig mámorosan az égen,
felfedi a látóhatár bőré.

*Carles Duarte: „Khepri”,
Columna, Barcelona 1998*

Vágy
(*Desig*)

Csókolom a bőrt
és egy árnyat kerülök,
belemosolygok egy szembe,
ami az én szememben
ajkak után
kutat.

A szél hideg
és a nap, barátságtalan,
de az üveges égbolt
olyan mint egy tükör.

Írok rá pár szót,
hol szeretnék megtalálni,
amikor már nem ismételted,
hogyan a vágyad én vagyok.

*Charles Duarte: „El somni”,
Edicions de la Magrana, Barcelona, 2000*

(Isten az idő...)
(*Déu és el temps*)

Isten az idő
és az álmok anyaga is
a földi szféra
és a napfény
és a porfelhők kollapszusával
hozza létre a csillagokat.

Isten a szél
és a szél eredete
és a gyengédség is
és a fellángoló érzések
és a víz eredete
és a kenyér és a bor
és a tenger és a legmagasabb csúcsok.

Isten magányos
mint az éj
- oly magányos mint te önmagadban -
és szövi
megállás nélkül
az életet.

*Carles Duarte: „La tierra y el sueño/La terra i el somni”
SIAL ediciones 2000, Madrid*

Az életben belül
(*Vida Endins*)

A délután pihen
és a felhők
mélyen
behatolnak
a szemekbe.

Közeleg az éjszaka bőre.

Az óramutatók
eltűntek
és még
a felhők távoli magánya
járja be ajkaimat.

A szemek,
mint egy délután,
szétterültek az emléked fölött.

Mint egy idegen óra,
érezem, amint az óráim
egyre lassabban múlnak;
vége felé jár az idő
és nem akarok többet futni,
megállok;
újból felfedezem
a szemedben,
mint egy idegen szerelmet,
a tenger hosszú haját.

Viaszkezekbe olvadtam,
amik megbízhatóak, mint egy álmohajó,
és egy szép mosolyba,
mi hársfa árnyékához hasonló.

Olajfák és poros utak vidéke
az alkonyi szellőnek kitett bőrrel
az arcodhoz vezetett.

Grafitkezekbe olvadtam,
és a toronyban a harang
antik és mozdulatlan nevekkel kongott.

*Carles Duarte: „La tierra y el sueño/La terra i el somni”
SIAL ediciones 2000, Madrid*

(Az időnek különböző...)
(Té noms, el temps)

Az időnek különböző
nevei és bőrei vannak
és szemei, amik fellelkesítenek
és elemésztnek
és kezei,
igen, catalpa-levélszerű,
széles kezei,
amik olykor meghallgatnak,
de olykor elfelednek,
és ajkai,
érzéki ajkai,

tele vérrel,
azzal a vérrel,
amit az idő ősi áramlata
a születő testekbe önt,
amik megszülik az álmod
és megölik azt,
és olyan egyedül halnak meg,
hogy az már bosszúnak tűnik.

(Mindenütt felismerlek...)

(Arreu et reconec)

Mindenütt felismerlek:
a sirály tiszta tollazatában
és a sas röptében,
a haza vezető utcák között
és bármely helyen, ahol laktam,
mindenütt, a látóhatár erőteljes lüktetésében,
és az alacsony felhők tűzpiros csúcsán,
mindenütt és a vágyban,
amit egyes forró szemek hívnak össze,
és a vérben, ami bennünk folyik,
és a víz zúgásában
és a gyógyíthatatlan sebben
és a fájdalomban, mit lehetetlen enyhíteni;
mindenütt megkülönböztetek
és a minket elemésztő halálban.

Mindenütt felismerlek,
tanulom, hogyan találjalak meg ismét.

(Fényeső...)

(Una pluja de llum)

Fényeső
melengeti e kék üveg-égboltot

A szél
nyitott hullám-pályát rajzol,
világos áramlást,
mint a vér lüktetése.

(A tenger egy tér...)
(El mar és una plaça)

A tenger egy tér,
a meg nem szakadó láthatár,
időtlen szavak lepedője,
a szél antik tükre,
a kiszabadított álom.

A tenger a visszatérő feledés,
kék felhő a felhő előtt
a víz mozdulata és az égő só,
a színpad, amin kezdődik a kör
és egy hatalmas temető.

A tenger egy szín,
a fény misztériuma, amit elnyel a csend,
a dimenzió, amiben a taktus lelassul.

DAVID JOU
(1953)

Gorbacsov és Reagan, New Yorkban
(*Gorbatxov i Reagan, a Nova York*)

Két férfi mosolyog egy felhőkarcoló-háttéren,
régi bizalmatlanságok oldódnak
félénk bizalmassággá
- felhőkarcolók, csillagkarcolók, rakétakarcolók:
antik és súlyos felhők
oszlanak szét a remény-égbolton,
béke és nyugalom éveit jósolják
és felvillan a dicsfény.

Oh, szép, csalóka aratás!
szögek, szüette fa:
rossz talapzat ekkora remény
diadalmának!

Veszélyes dolog sötétben zenélni a fákon.
Mit tudnak a zenéről a farkasok?
Oroszországban rövidülnek a nappalok.
Előretör az éhség,
még egyszer visszatér a mindenkori jég.
A béke ingatag és bizonytalan.

1991 augusztus

*David Jou: „L'huracà sobre els mapes”,
Columna, Barcelona, 2004*

Kérdések
(*Preguntes*)

Az első kérdésem előtt
jöttek a könyvek ezernyi válasszal.
Nem tudok kérdezni.
A szavak mint borostyán felkúsztak
a világ arcára és egy oly való világot képeztek,
ahol én eltévedek a verbális anyag kertjeiben
és kételkedem a nekem önmagát mutogató környező világban.
És hiányzanak nekem a balták,
a balták a hazugság-borostyán ellen,

ami elfordít az álmoktól és az ál-színpadoktól,
a szellemi sémák hamis kupoláitól
és egy tiszta égbolt
meg egy primitív világ és egy gyermeki kor után vágyódom,
ahol lehetségessé válik saját meglepetésem.
Nem tudok kérdezni.

A professzor
(*El professor*)

Mekkora előny, hogy ennyi éven át
olyan szemek előtt beszélhettem, amik folyamatosan
megújították a fiatalságukat,
hogy az enyémnél felsőbbrendű bölcsességekkel megteltnék érezhettem magam,
és azokon át beszélhettem, érvelhettem, elcsodálkoztathattam, elvethettem, bizonyíthattam,
elfeledhettem a korlátaimat, kevés szellemességemet,
monoton hangomat, beleértve saját magamat és mindent,
és egy gipsz- és palatábla-égben átváltozhattam
oly sok csoda - már tudom, méltatlan -
hordozójává csupán.

És ők azok,
akik megmentenek engem a szemükkel, ha meg kell menteni, - vagy nem,
inkább nem, inkább ne vessenek be engem ismét az igazság tüze
és a szemek közé, amit egyszer már megkívántak,
inkább a feledés, az átlátszóság.

Az ifjúság, a bölcsesség: oly örökkévalóak megközelíthetetlen elvonatkoztatásukban,
és oly szépek itt, most, e szórakozott szemek, ennek az ásítózásnak
sokszoros és mulandó jelenlétében - jól látom - ebben az érdektelenségben,
amivel követik azt, amit a táblára írok:
ah, egy napon, amikor megértik,
amikor meglátják a szépségét, nem mások szavában,
hanem saját magukéban, a szemük fényét, ami az igazi anyag,
ami ezeknek a pillantásoknak a megváltása, miben jelenleg csak egyhangúságot látnak!

Fizika
(*Física*)

Hogyan is nevezhetem hidegnek, ha gyakran felmelegített,
ha annyiszor vággyal és étellel telített,
ha tüzeben megolvasztott - az értelem, mi ösztönné lett -
s egyetlen tollal egy egész világot tárt fel előttem?

Ha a Földdel, a Holddal, s a csillagokkal egyesített,
egy megfoghatatlan erőt kiszámítható törvénnyé tett,
ha egyenletekbe fogva a fényt megengedte,
hogyan hat jel játékvá tegyem az ő titkait,

ha a világ és az érzések közé behelyezte a kérdések,
az árnyalatok, az érvek, az elméletek gazdagságát,
ha feltárta előttem a szabadságot és a szépséget,
és beköltöztetett a teljességek és szédületek világába,

ha engem a végtelent kifejező nyelvvé tett,
ha oly gyümölcsöző törvényeket sugott a fülembe,
ha a lényem oly mélyen ülő részévé lett,
hogyan mondhatnám a fizikáról, hogy hideg?

Homokóra
(*Rellotge de sorra*)

1

Az égbolt egész súlya, mint teli siló; minden réteg egy későbbi
aratás: mint egy tölcsér, ami rám üríti egy nagyon magas
égbolt tisztaságát és azonos órák égetésében
gyűjti azt egybe; egy rémítő nyomás: annyi
fény súlya és égése, annyi óráé, amik
vissza már nem térnek, de még
mindig fény és mindig súly,
világosság, most fájdalom,
zavar, ami van, bár nem
léte mindennek, ami
van és ami arra
készítet, hogy
legyek.

2

Az, aki *most*-ot mond, nem egy időpontot mond, hanem egy időtartam
vastagságát, hadd vitatkozzon Einstein és Bergson erről
a pontról, és mi a jelenben élünk, mit nekünk ajánlottak,
az órák fémkohászata, a cölöpverő
ütése, ami döngöli
ezt a pillanatot,
itt,
az érkező
jövő üllőjén,
az, aki *most*-ot mond, az időről

beszél, ami késik megvilágítani az agyat olyan józansággal,
ami elég nagy *most*-ot mondani, elég nagy ahhoz, hogy tudja, hogy
a megismételhetetlent éljük, az egyetlent, az autentikusat, ami megment
minket, ami méltó lehet arra, hogy kimondja a *most*-ot és mohón lehessen eleven

3

Csúcs

- és azután

egyre nagyobb zuhanás.

Vagy emelkedés, ha elég letről

indulunk és nekünk elég könnyű a

remény. De ha már létezett izzás, ha volt

már villám, ha láttuk a teljesség pillanatának

dicsfényét; milyen jövője marad a vágnak ha csak

nem arra a pillanatra, vagy éljünk benne örökre?

A többinek elkerülhetetlenül át kell esnie a zuhanáson,

vagy örökkön még nagyobb zuhanásnak kell lennie, vagy

rémületnek a zuhanástól, ha lehetetlen kilépni az időből. De a

csúcson túl mindennek vége, tiszta emlékezet: a teljesség egy

pillanata eltörli az időt, vagy a vágy egy kerekévé teszi. Tehát ki

kell lépni az időből, égni égés nélkül örökkön, vagy egy napban

elégni teljesen, meghalni örök időkre, és eltűnni végre nyomtalanul.

A tudástól a bölcsességig

(Del saber a la saviesa)

A tudástól a bölcsességig

milyen hosszú út vezet,

kell, hogy átitasson az élet

és élvezni azt megtanuljuk,

szabaduljunk meg a gógtól,

a teljességben egyesítsük

azt, mit a számítás és az analízis

szétválaszt, hogy megértsük,

legyünk hasznára másoknak,

és élvezzük az élvezetet, a szolgálatot,

ezt a boncolgatást,

mintegy kölcsön kapott boldogságot,

a gyászban tetőződő erőfeszítést,

a szabadság legpompásabb gyümölcsét.

AZ UNIVERZUM (L'UNIVERS)

Genezis (Gènesi)

Az atomok,
lassan növekedve a csillagok meleg hasában
egyesítve a szükséges protonokat és neutronokat
hogy már ne csupán hidrogén legyen, hanem hélium,
szén, nitrogén, nehéz
fémek, egyre nehezebbek, míg végül
kivetett porszemek lesznek, kiterjeszkedvén a növekvő szférákban,
nagyon is idegen porszemek az űr- és hidrogén-óceánokban...
Oh, micsoda fény
és mekkora hőség ennek az anyagnak a születésekor,
ami most kézzel megérinthető, hogy beleremeg a kéz,
ami tapogat, ami szorongat, ami üt, ami szétzúz!
Most kézzel foghatóak
a primitív, antik csillagok maradványai...

Fekete lyuk (Matèria fosca)

Nemegyszer úgy tűnt, hogy megfogható az anyag,
hogy protonok, neutronok és elektronok zárják be a világot,
erősen, véglegesen,
belemerítve egy foton- és neutron-fürdőbe.

De egyre jobban megtudtuk, hogy forognak a galaxisok:
és pedig oly gyorsan, hogy szét kellene esniük,
darabokra kellene hullaniuk és eltűnniük a sötétben
anélkül, hogy harmonikusan folytatnák a táncukat.
Mi tartotta vissza őket? Mi akadályozta meg széthullásukat?

És felfedeztük a sötét anyagot, mint a szerelmet,
mint a fényben láthatatlan, erővel
el nem távolítható titkos testek
állandó vonzását.

És úgy történt, ahogyan történik a szerelmekkel,
állandóan növekednek,
egyre erősebben jelen vannak,
túlzottan is felülmúlva azt, miről azt hittük, hogy a világ,
még mielőtt megismertük volna,
megsokszorozva azt, amiről azt hittük, hogy ismerjük.
A neve - sötét, a tömege - sötét...
vagy, mint annyi szerelem, semmi több, csak egy álom.

HAT KOZMOLOGIKUS NOCTURNE

(Sis nocturns cosmòlogics)

1

Babilóniai nocturne

(Nocturn de Babilònia)

**Az égben a föld sorsa: az éjszakában és a
vízen táncoló olajban megírt aratások, csaták,
a templomtorony csúcsáról szemlélek, város,
mindenki alszik, az égbolt hallgat.**

A végtelen, rémítő?: a rémület és a szédülés függőleges aknája,
kalapács veri a gög héját, a gúnykacajt, a sivatagot, az űrt,
íme a csend és az imák közti ütközet...

*Én nem merem ezt mondani, hanem a szél és a sors
az égre írva, a porban kimúlva;
hadseregek és istenek döntenek rólam
- én csak menekülök előlük.*

A homok világosabb, mint a kő; ő beszél neked a végtelenről, a legfinomabb és vándorló
apróságról; a kő viszont a létezésről és a fennmaradásról beszél neked;...

A porban a föld sorsa: szárazságok, vereségek,
harcosok kiszáradt kutak mellett, szétvert birodalmak,
felégetett termés, megalázott városok, agonizáló flották,
legyőzött álmaim mocsarába temetem a kincseket s a szerelmet.

2.

Athéni és alexandriai nocturne

(Nocturn d'Atenes i Alexandria)

Plátónak és Ptolemaiosznak

**A szférák zenéje. A körök tökéletessége.
A csillagok útja.
Az istenek
Ki mozgatja a mozgást?
A szeretet.**

... vagy elkerülhetetlen bölcső?: nem létezhetünk a végtelen nélkül, a hiába égő több ezermilliónyi tűz nélkül, mennyi máglya, hogy meggyulladjon egyetlen szál gyufa, mennyi felesleges létezés!...

*Én ki mindennek mértéke
akartam lenni,
két végtelen között,
két szédület között,
két mértéktelenség:
az univerzum és az atom
között járom a táncom.*

... a kő egyszerű: és higgadt, a napon felmelegszik, és este lehül; a homok szélről úzve az egyik partról a másikra csúszik, az ujjak között kihull, feltartóztathatatlan...

**Pályák az űrben, Tökéletes poliéderek.
A rendetlenség útja. Efemer kombinációk.
A véletlen.
Amikor egy isten el akar ítélni engem,
olyan leszek, mint egy pillangó szárnya:
porrá hullok, és már meg sem foghat.**

3

Krakkói és prágai nocturne
(*Nocturn de Cracòvia i Praga*)

Kopernikusznak és Keplernek

**Egyre világosabban kering minden a nap körül.
Gömb, poliéder, gömb...: pályák, bolygók.
Tiszteltem a kört, hallgattam a szférákat,
észleltem a nyikorgást, és megleltem az ellipsziseket.**

... vagy tiszta közöny?: szem nélkül lobogni, bőr nélkül pirulni, öntudatlan tér mértékével ordítani, tisztán s egyszerűen önmagáért égni, értelem nélkül, abszurdum nélkül, jó nélkül, rossz nélkül...

*Egyre szomorúbb, ha nem én vagyok a központ?
mit számít ez? Isten tudja, hogy hol is vagyok.*

... És olykor szeretnél olyan lenni, mint a kő: változatlan és nyugodt, közömbös és szilárd, tartós; előre megérzed, hogy a homokútnak sehol sincsen vége...

**Ki szúrta le a szimmetriát? A kő
nem ívet ír le, hanem parabolát.
A hideg az poliéderek és karddöfések tánca.
A meleg az apró gömbök kalapácsütései.**

4

Firenzei nocturne
(*Nocturn de Florència*)

Galileinek

**Napfoltok, hold-hegyek,
Jupiter-holdak: az idő mindent eláraszt.
Romlottság.
Az angyalok sztrájkolnak: a mozgás le nem áll.**

A rémületben, az örömben, a jégben, jó, hogy a fény elvakít és szétteríti
ezt a kék fátylat, ezt a vastag élet-szőnyeget, ami szórakoztat és megóv attól,
hogy rögeszménkké váljon, hogy kötélrancosként szédülünk...

*Miért csak egy könyv? Miért csak a hit?
Miért nem fejthetnénk meg a természet Szövegét,
betűről betűre, hogy lássuk, tiszta értelemmel,
egy a rend a Világűrben, és örömet leljünk benne?
Kutassuk át a Hogyant és higgyünk egy Miért-ben!*

...hogymindig van egy finomabb és futó homok, és kedved támad felfedezni
az atomot, hogy megérinthesd az alapokat és egy pontban megállítsd e végtelen
bomlás szédületét...

**Mindezek a testek porrá hullanak.
Az idő mindent felőröl, kivéve az atomokat.
Romlottság.
Megváltozhatatlan atomok: hol az isten helye az ostyán?**

5

Londoni és párizsi nocturne
(*Nocturn de Londres i Paris*)

Newtonnak és Laplace-nak

Az égben minden erő egy.
A rend elvakít.

**(Kiszámoltam a pályákat, periódusokat, fogyatkozásokat,
a rendszer stabilitását.)**

... vagy tévedjünk el valami örületben a csillagokban megírt sorsokra vadászva, a nem létező titkokat kergetve, hogy meneküljünk a szabadságtól és törékeny vágyainktól...

A szívemben az Isten az órák szerepét játssza.

(Énnekem nem hiányzott az Isten.)

*Most az Univerzum egy gép.
Mindent megjósolhatunk: különös képesség!:
ha már minden pontosan meg van határozva,
hol van a mi szabadságunk?*

... De az atom véget ér kisebb homokszemekké hasadva: színsugarak hatalmas gépek képernyőin, nagyon rövid felvillanások összecsapások közt, egyenletek, mint egy kimondhatatlan zene partitúrája...

**A vasban, ólomban, rézben,
a tűzben, az ezüstben,
miféle rend rejtőzik?**

(A jövő már meg van írva az atomok pályáján.)

6

Berlini és new yorki nocturne
(*Nocturn de Berlin i Nova York*)

Einsteinnek és Hubble-nek

**Fény a vörösben, menekülés a galaxisokból,
kezdet és változás,
idő tiszta állapotban, megalvadt darabok a hidegebb tisztaságban:
láthatom saját eredetemet
és ujjonghatok a csodának.**

... A lencsékben, a tükrökben, a képernyőkön, a csillagok kortól megvörösödött képei, a galaxisok közötti nagy űrök, a végtelenség, a mérhetetlen nagyság. És amikor a csillagász hazatér, nagyobb súlya van a magánynak, mint a csillagoknak.

*Csillagpor vagyunk, mit a véletlen hívott egybe
- oh, játékkockák és szabályok! - értelmes életté.*

Meghódítottuk a képességet és a józan észet:
feltárult előttünk - vagy elvakított minket? -
a végtelen apróság és a végtelen nagyság.
Fáradhatatlanul öldöstük egymást.
Megnehezítettük a boldogságot
- a jó meg a rossz csak a mi találmányunk? -
Mily kevés a szeretet, túl nagy a szabadság!

... A homok tisztább, mint a kő: minden tömörség egy ijesztő űr. De jó, hogy a kő kiteríti ezt a kemény zuzmó-szőnyeget, ami megóv attól, hogy rögeszménkké váljon, hogy kötél táncosként szédülünk...

Szintek közötti ugrások. Radikális bizonytalanság.
A realitás? Az meg micsoda?
Amikor nem nézzük a világot, a világ felesleges többlet
az egymásra halmozott világok között, az űr tele van és sokszoros,
és csak ha nézzük, akkor egyetlen és való a világ.

A végtelen *(L'infinit)*

Tagadtál engem, végtelen,
megsemmisítettél a közömbös fény sírdombjai alatt,
elnyomtál az űr szédületével,
megrendítettél a holt csillagok csendjével,
végtelenné nőttél minden teleszkópban,
és tudtuk, hogy túl vagy minden tekinteten,
a vágy minden elképzelésén és az értelem minden vakmerőségén.

De most másmilyen zenét hallunk:
ha te nem lettél volna, mi nem lehetnénk,
a csillagok tüze képtelen lett volna kiégetni minket.
A mi árunk a végtelen,
anyai, apai, hidegen leereszkedő
nosztalgia formájában a lélekhez szegezett

túl nagy a súly, hogy ellen tudjunk állni,
de nem vákuum,
hanem egy teljesen sötét hústömeg, minek nevet sem találunk,
fénnel, ami oly sok csillag-magasságban létezett.

A végtelen testvérei, de a halálhoz szegezve,
nem tudva, hogy hogyan fogadjuk el az idő véges voltát,
s azt sem, hogy hogyan töltsük ki az élet végtelenségét,
a közömbös fény sírdombjai alatt,
az űr szédületei alatt,
a holt csillagok csendje alatt,
de tudva, hogy mindez valaminek az ára, aminek az értékét nem ismerjük.

FÉNY (LLUM)

Barokk tudósok egy sötétkamrában (*Científics barrocs en una cambra fosca*)

Legyen a fény por, kitapinthatatlan korpuszkulák,
amik gyorsan szétszóródnak a térben,
vagy apró hullámok, amik nekiütődnek
a szem titkos partjainak,
vagy, legyen akkor, korpuszkulák és hullámok,
felidézem magamban
a sötétség óráit egyetlen egy sugárral.

Prizmák, képernyők és lencsék és tükrök,
üvegek és folyadékok!: egy átlátszó, csillogó
világ,
hogy érthetővé tegyük az észnek a nyilvánvalót, az érzékszerveknek
- a szemnek a világosságot, a bőrnek a meleget.

Oh, elméletek:
hálók, amik a világhoz kötnek minket, s arra készítetnek, hogy
megteremtsük a miénket - megértsük, azaz birtokoljuk?:
Vagy mit is kívánunk, amikor a fény szeretete
bezár minket a nagyon is sötét kamrákba,
hogy elvégezzünk ezernyi mérést és számítást
Miközben menekül, fut, a mezőkön át a délutáni ragyogó fény!

A Maxwell-féle egyenletek (*Les equations de Maxwell*)

A borostyán, az üveg, a selyem, a gyapjú. A mágnes.
Mennyi energia körös-körül,
ismeretlen,
évszázadok és évszázadok!
És ezután az égben és a villámban,
és a testben - merev és görcsölő -
az izom meg a felhő, elektromos
és sötétben bujkáló testvérek, mint arra hivatott
tájak, hogy igazi viharban törjenek ki!
És az elem meg a kábel: ezek a váltakozó
réz és cink lemezek, amiken a sav áramot
fejleszt, ami megengedi, végül, mintegy parancs,
hogy a drótok felmelegedjenek és megváltoztassák az irányt!

És a szám, és a szintézis, és végül az egység:
csak négy törvényben csak annyi ezer jelenség,
és csoda, sokkal többet mutat: a fényt,
az egész fényt,
a fénysebességet,
a tükröt és a lencsét, a színt, a fénynélküliséget,
a csillagok összességét, mi sötétséggé változott,
és még több:
ez a túláradás
túl az érzések határain,
az egyre nagyobb valóságnak a szemektől független,
a tekintet számára hozzáférhetetlen feleslege,
de e négy-egyenlet játék
tisztaságára ajánlatos úgy gondolni ekkor,
mint a világ egy másik szépségére,
mint a világ egy másik nyelvére,
mi szellemi, reális, tüzes,
leigázóan közeli
ahhoz, amit harmóniának nevezünk,
fenségnek és mélységnek:
ami egy sajátos tisztánlátás szenvedélye és jege.

Hullám-korpuszkula kettősség (*Dualitat ona-corpuscle*)

Lenni vagy nem lenni: ez itt a kérdés?
Vagy lenni ugyanakkor nem lenni, egyszerre minden lenni,
minden egyidejű válasz lenni,
minden lehetőség, minden út,
egyszerre minden jelenlét minden térben?

Oh, mily furcsa is, mily gazdag a világ
a kérdés és a logika előtt,
a mértéktartás s eszköz előtt,
egyetlen egy meghatározott jelenlétbe
olvadás előtt, egy határos kérdésre
adandó válasz előtt!
Helyzet, sebesség: a megszokott
jelzők e zápora, mit a mérték kényszerít
a jelenlétre! Hullám, korpuszkuálák:
módok, mint egy mélyebb Létezés
mutatkozik meg Létként előttünk - s a miénk,
amilyennek teremtyük, olyan konkrét, annyira
a mi felfogásunk mértékére szabott!

A fényben, a paradoxon és a világosság,
az odaadás és a kihívás,
az összhang és a antitézis,
a hullám és a korpuszkuálák.

Röntgensugarak (*Raigs X*)

Ismertünk egy zöld, átlátszó és lágy ellenfényt: a falevelek a napon, pohár-filigránok, egy elrendezett és finom labirintus, de egyáltalán nem mi: a fénynek áthatolhatatlanok, nem átlátszók, egész bensőnkkel mindig árnyékban, kivéve, amikor erőszakkal a szike vagy a bárd fájdalmas utat nyit a tekintetnek.

De nézzétek a bécsi sajtót, 1896 januárja: ez a kép egy kéz, a hús láthatatlan dicsfény, és a csontok, kísértetiesen megjelentek, meggyőzően, mint gallyak, vagy mint gyökerek, és a jegygyűrű mintha lebegne, különös súlytalanságban, a gyűrűsujj mintha valamilyen Szaturnusszá változott volna, ennek a bizonyos Röntgennek a tevékenysége következtében.

Ezen a képen egybefolyik az élet meg a halál: ki látott egy ennyire lemeztelenült kezét a halál előtt? De a kéz egyáltalán nem szenved, lebeg, mozog a képernyő előtt, és a hús olyan, mint az őszi köd a kivilágított utcákon, amikor az ágak hosszúkás és légies árnyakat vetnek, és a levelek másolata a foszforeszkáló zöld.

Most, a törött csont tökéletesen helyére kerül, de nagyobb finomságra lesz szükség, több ellentétre, hogy láthatóvá tegyük a többi, kisebb részek finomságát az árnyékos és világos helyek játékában,

meg kell tanulni megfesteni a belsőt, miképpen a művészek játszottak az arcra hulló fénnel, meg kell tanulni befecskendezni különböző folyadékokat, hogy láthatóvá váljon a kis ütőerek és a vénák hálózata, hogy ezt a meztelenséget labirintus-rongyba öltöztessük.

Az árnyékok véleményezésénél nem minden lesz derűs: makacsul visszautasítjuk, hogy ez a fájdalomjel a képernyőn egy daganat bizonyossága lehet, egy bántó, rosszindulatú valami képe. Ez a fény őszinte, de keserű.

De most ne gondolatok erre, szemléljétek ezt a képet, ezt a kezet, amit nektek odanyújtott, mint egy gyümölcsöt, titokzatos fényt, ami addig tiltva volt nektek, élvezzétek, legalább egy pillanatig ezt az átlátszóságot, ami megcsupaszít a halandótól. Majd utána szerezzétek vissza a húst, a fényteleniséget, a súlyt, a szilárdságot.

ANYAG (*MATÈRIA*)

$$E = mc^2$$

Tetszik nekem ez a képlet: rövid és súlya van, új és vakmerő,
egyszerű és nehezen érthető;
kiszámítani könnyű - csupán szorzás - mégis hasra vágódunk
tőle, megingatja az alapokat, miket éreztünk, ismertünk és már megszoktunk.

A fény és az anyag közti kapunak tekinthetjük; ez a képlet
engem feltüzel, íze mint egy csillagé;
benne születik meg a fény, ami a Napból jön; tudom már,
hogy anyagian súlyos,
a hidrogén, ami most hélium és hajnalpír, sugárzás, ami
most elér és látóvá tesz minket.

A világunk óriásméretű megnagyobbodásának tarthatjuk; ez a képlet
még több realitást mutat: ott vannak benne a szimmetriák,
amik szétpattannak, mihelyt elkezdődik a Világmindenség terjeszkedése:
amint az anyag-antianyag megsemmisül
a tiszta fényben
és újjászületik a tiszta fényből, míg minden hideg tömeggé nem válik,
és mint egy hajótörés maradványai, egy fényóceán és
a most létező csöppnyi anyag-jelek, oly törékeny az értelem.

Lehet forrás, ahonnan több energiát nyerünk; ez
a képlet borzalmas; megrémít, ha rosszul használjuk fel,
a bomba, a fenyegetés, a félelem, amibe sodort minket
egy csipetnyi ügyetlenségünk, és nem elegendő szeretetünk
következtében.

Ez a képlet magával ragad: a csúc és a forrás, a szárnyalás és az alapzat,
adomány és kihívás, egy közömbös, de nagyszerű szépség szemete.

A periódusos táblázat (*La taula periòdica*)

Nézzétek: jobbra a nemesgázok - pirosan, mint a vasárnapok, mint a pihenőnapok, mert nem hajlandóak elegyedni, nyugodtak és semmittevők:

legfelül, mint két elszigetelt torony, a hidrogén meg a hélium, az univerzum tartalmának nagy uralkodói - talán logikusabb lenne őket gyökereknek, kupoláknak mutatni be, hiszen ők azok: eredet, alap, mennyei gyökér;

alattuk még hat emelet, és, mint két alagsor: a lantanidák meg az aktinidák;

a hatodik emeleten, az élet-műhelyek - a szén, a nitrogén és az oxigén, oly termékenyek, erdők és atmoszférák, eltemetett energiák;

az ötödiken - amint megyünk lefelé - az összes tengerparti és sivatagi homok - a szilícium - és minden tenger sója - a klór, a nátrium és a magnézium -;

a negyedik emeleten a kalcium és a kálium - amik az ötödik emeleten lakó nátriummal, mint álmok, folynak át az idegeken - és itt van még a vas is, mint egy betörhetetlen ajtó.

Innen kezdve minden erőszakkal formálódott, szupernóvák nagy robbanásai során: a negyedik emelet reze, a harmadikon az ezüst és a másodikon az arany meg a higany - amik oly igézők, no meg az oly sűrű ólom és bárium.

Az első emeleten még izzik a zsarátnok: a rádium - és az urán a saját zugában - radioaktívak, mintha emlékeztetni szeretnének minket a születésük fülsiketítő zajára.

Az utolsó alagsorban túlsúlyban van a mesterséges: az atomok nagyon rövid életűek, a szellemi képességek játéka, csak annyi ideig élnek, hogy nevet kapjanak, és máris eltűnnek - már szükség sincs rájuk: csak kellemetlen dolgok, amiket a világ el sem tud viselni.

Nézzétek: íme a világ téglái, emeletekbe rakva, polcokra rendezve, rendszeresen megismételve a tulajdonságokat, elárulva egy mélyebb szerkezetet,

már nem is egy örök és megváltoztathatatlan anyagot, hanem a történelmet a csillagokban, nagy kutatások nyomait, szintek és al-szintek épületeit, bizonytalanság-felhőket, kombinatorika-virágokat.

Távolodunk ezektől a szobáktól, nem tudjuk, hová tartunk, de micsoda élvezet, hogy megérthettük közöttük járva a világ logikájának a szépségét.

Hódolat Joan Orónak
Élet-betű, hold-kő
(*Homenatge a Joan Oró / Lletra de vida, pedra de lluna*)

Amikor az az élet-betű elégett a kezeim között,
az élet négy betűje közül az,
az adenina,
a méregben született az enyém előtt,
megáldottam a tudomány minden fáját,
az álmatlanság minden éjét,
minden óceánt, amit átszeltem hogy eljussak idáig.

Én, megdöbbenve, a nyílt ajtó előtt,
a csigalépcső fokai előtt,
amin járnak fel és le az angyalok a könyvekkel,
amik megmagyarázzák az atomoknak az élet-tánc titkait,
mennyre szédültem!

A ködös s egyben napszúrásos Lleida,
Houston, ahol megérintettem a hold-köveket,
a tér-glória Cañaveral foka,
és én ott, a jövőben,
a holnap megérintésének paradoxonában, az eredetek robbanásában,
tudásra éhezve,
csillagokra szomjazva,
boldogan, hogy megérintheztem a legfehérebb istennő bőrét.

Amikor porrá leszek,
mindez a tűz bennem fog égni,
amint a képletek égtek az én diák-szemeimben,
amint a kenyérre várva égett a fahasáb,
világítva, apám kemencéjében.

Evolúció
(*Evolució*)

Az, hogy az élet-fa komoran, durván emelkedik felfelé,
egyáltalán nem azt akarja jelenteni, hogy a létezés az zene,
sem azt, hogy az emelkedés fokozottabb bonyolultság felé valamilyen sorssal bír
- lehet, mi vagyunk az -
sem azt, hogy minden lépés egy nagyszabású terv egy újabb foka,
hanem, a véletlen, egyik a másik után, fokozatosan,
kénytelen lett behódolni a harmóniának.

De még nem ismerte el magát legyőzöttnek, és csak támadott,
vakon, szakadatlanul,
halálok és kudarcok örvényében örölve fel önmagát,
de időről időre csodálatos győzelmeket vívva ki,
amikor próbálkozásai során új utat fedezett fel,
ami gyümölcsözőbb a már létező utaknál.
Így, vaktában, az idő-labirintusban,
az idő mélyében
haladva szötte a fajták és fajok,
a családok, a rendek, az osztályok, a birodalmak szövetét,
amit az idő a harcok, a meteoritok, az eljegesedések, a járványok
és az aszályok könyörtelen ollójával vagdosott.

De az élet még így is magasabbra tör,
hogy kitalálja az atommagokat, a szimbiózist,
a leveleket, a karmokat, az idegeket, a szárnyakat, a szemeket, az agyakat,
a próbálkozás és a halál, csak a próbálkozás és a halál alapján,
hogy lassacskán meghódítsa az egész bolygót,
hogy elfelejtsük, hogy elvesztette a hangját és vereséget szenvedett,
s majd énekelünk, énekelünk,
mintha valamit mondani szeretne nekünk az énekkel.

ÉLET (VIDA)

Hódolat Ramon y Cajalnak (Homenatge a Ramón y Cajal)

Mercé Dufortnak

Carrer del Notariat, 1888

Santiago Ramon y Cajal figyel meg először az idegsejteket.

Sem szálak, sem edények: sejtek,
egyik a másikon át, egyik a másik mellett,
sejtek, mint fák, mint gúlák,
mint oszlopok, mint pillangók, mint hálók,
mikroszkopikus felvételek,
közeli sejtek, de elválasztva
kicsi térközökkel, amiket először látok,
most,
annyi keresgélés után,
annyi szövetben, annyi színezéssel:
sejtek - neuronok - térközök - szinapszis -
(a nevek később jönnek)
sejtek mint csillagok
a labirintusok és az emlékezet univerzumában.

Itt az anyag csodálatosabbakat ugrik:
az érzések,
az ösztönök,
az emlékezet,
az intelligencia.
Itt válik az anyag
vággyá, szorongássá, akarattá.

Belépek ebbe a mágikus erdőbe,
aminek a tűzvész, az ősz vagy a tavasz színét tudom adni,
beköltözöm a láthatatlan lámpák és csatornák
világába, amik kinyílnak és bezárulnak,
és ennek a belső égboltnak az úrhajósa,
és ennek az elektromosság- és zene-vadonnak a favágója leszek.

A genom kantátája (*Cantata del genoma*)

Francesc Ferrének, aki rábeszélte engem erre a versre

Mint a kimondott és a ki nem mondott, kihirdetett, vagy titkos,
minden sejtben eltemetett szavak orkánja,
a világ egy története, az élet egy közös nyelvezete,
- milyen élvezet érezni - megénekelni rejtélyes rekedt hangon,
a labirintusszerűt, elágazót, kanyargóst,
a saját sötétségében négyszínű csillogást,
az adenint, timint, guanint és citosint.

Tapogatózva, hajótöréstől hajótörésig,
de megsokszorozódva minden győzelemmel,
az útjainkat megvilágító villámok
egyik hordozójává válva
- amik néha, elavultan évezredek folyamán,
a pusztulások és túlélések géppuskatüzébe ütköztek,
előre nem látható alkalomszerűségek köhajításaiba.

Csiga és kristály, nyelv és geometria
leplezi le most a leghosszabb képsorokat,
az érzés-szigetcsoportokat egy érzés nélküli tengerben,
amiket kodifikálnak a proteinek: ritmusok és szerkezetek,
gépek és bigák, a frenetikus vagy lassú
kémia igen finom rácsai,
mindig mozgásban lévő építészeti elemek.

És itt, e soha ki nem merülő nyelvben,
és ezen az élőnél elevenebb hangon,
meghallhatjuk az eredet komor szavait,
amik még most is vadak:
ezek a mi állati gyökereink, a mi baktérium-őseink,
annyi más élethez tartozásunk érzetei,
és a meglepődésünk, hogy a csimpánzok és mi közöttünk oly keskeny a szakadék,
a gének szavait, amik kitágították az agykérget és utat nyitottak a beszédnek,
a nagy emberi migrációkat, amik még ott kavarognak a mitokondriumok alján,
és a világ-térkép és a korok kútja bevésszük minden egyes sejtbe.

Kromoszómától kromoszómáig
a génekben és a hézagokban felfedezzük
minden egyes szó és minden egyes szünet helyét,
a végtelen álmok véges hosszát,
és kutatjuk, hogy mely helyeken ébresztheti fel a véletlen a karmokat,
amik utasítják a halált, hogy mibennünk lovagoljon,
vagy melyik hiányzó betű zavarja meg az éneket,
és fájdalmas, patetikus dadogásra késztet,
és fellázadunk a sorsok sötét zsarnoksága ellen,
míg mostanáig azzal sújtottak, hogy végzetes betegségeket örököljünk.

Ezen a széles úton
egy csiga megy felfelé, egy másik lefelé,
a számunkra érthetetlen hangzavarban
oly gyakran eltűnő szavak e széles lépcsőjén
a csigák és csomók, a kapcsolatok és megterhelések ezen összevisszaságában
miféle rezonanciák vannak a váratlan részletek között?,
hogyan hajolnak egymásra a proteinek, hogy a sejt számára érthetőkké váljanak?,
hogyan vesznek álmukat a gének annak arányában, ahogyan növekszik a szervezet,
és csak egy üzenet hangzik fel erősen
az oly sok, annyira különböző szövetben és szervben?,
hogyan alkalmazkodik a gének ritmusa egyetlen korál hatalmas ritmusához,
hogyan kezd működni ez a csodát teremtő gépezet?

Legyek, kukacok, baktériumok, egerek voltak a mi olvasókönyveink,
amikből nehezen, de olvasnunk kellett, és meg kellett érteni
azt az írást, az árnyékból írtak nekünk
az éhség vadságával, és az aranyművesség szelídségével.
Hódolat az akarat és az erőszak,
az értelmesség és a bátorság nagy kalandjának,
és az ártatlan lényeknek a tudás felé vezető kacskaringós úton az összezúzó és
lecsapódott parányoknak!
De milyen tudást merünk majd alaposan megfigyelni, és bejelenteni a kudarcot,
az örületet vagy a fájdalmat? Nem lenne jobb figyelembe sem venni, nyugodtan
élni boldogságban anélkül, hogy megelőznénk a balszerencse szomorú óráját,
hogy bizalmas viszonyba kerülnénk a világgal egy fájdalmas tudás terhe és stigmája
nélkül?

De a mi döbbenetünk még messzebbre megy,
és úgy érezzük, mintha száműztek volna minket, és belevesztünk annyi tudás és oly
sok, minékünk felajánlott lehetőség gazdagságába.
Mit írhatunk most, amikor kezdünk tanulni
ezen a nagyon terjedelmes és kétségekkel teli nyelven?
Minden óvatosság nélkül a felfoghatatlan jövők sötét kútjába ugrunk?
Megrészegezdünk az utópiák csodáitól és a holnap álmaitól?
Vagy jobban megértjük majd a saját csodás és halandó létünket,
és össze fogjuk tudni fogni a tudást és a szeretetet, az ismeretet és a szolidaritást, az élvezetet
és a munkát?
és egybeolvasztani a harmóniával a mi mohó és efemer testünket
a természet csillogó testével, ami körülvesz minket és túlrad mirajtunk?

Barcelona, 2005. március

A dinoszauruszok kihalása
(intenció dels dinosaures)

1

Képzeljétek el,
hogyan ezek a szavak
egy hatalmas kőszikla,
egy óriási meteorit, ami nagy
sebességgel közeledik a Föld felé,
és összeütközik vele, egy árnyék az
árnyékban, az éjszakánál is
sűrűbb éj egy szemcséje,
a csend egy hasadéka a
csillagok zenéjében

*de senki sem tudja: a dinoszauruszok
legelnek, vadásznak, esznek, párzanak,
uralják a nagy erdőket, a nagy
réteket, sétáltatják túlsúlyos
testüket, amint tették azt évmilliókon
át, mintha önhitten ünnepként
élveznék a történelem végét.
El sem tudják képzelni, hogy oly kevés
hiányzik tömeges halálukhoz.*

Nagyon sűrű porfelhők alatt, amik elnyelik a fényt és eltakarják
a földet, egy hamu- és sötétség-kupola alatt, orkánok lépteivel cizellált
füst-kagylóhéj alatt, egy sűrű éjszaka nyugtalanítja az állatokat és szárítja ki
és gyengíti el a növényeket

*A becsapódás izgatta vulkánok, szakadatlan földrengések,
a partot végigsöprő hatalmas hullámok között, az egyre
fogó élelemért folytatott ádáz harcok közepette a dinoszauruszok is fogynak
és egyéb fajok ezrei is... És ez a hekatomba szintén egy
kezdet: apró emlősök bújnak elő rejtekhelyeikről,*

félelem nélkül járkálnak az utolsó, agonizáló dinoszauruszok mellett
átkapaszkodnak az óriási testeken és szimatolják a jövőt
egy hatalmas jövőt, és miután leülepedik a por, megnyugszik a föld,
megnyílik az ég ismét egy újabb fénynek...

MATEMATIKUSOK (*MATEMATIQUES*)

A szél szimulációja egy számítógépen (*Simulació del vent en un ordinador*)

Íme a szél,
és a szél-egyenletek,
és a szél-realitás,
és mindez frissesség.
A levelek mozognak a fákon
és a számítógép képernyőjén,
ahol számok szimulálják a szelet,
mintha tényleg mozogna a levegő
ami, szellemileg, más levelek képeit mozgatja.

És ez csupán gondolat,
képek, számítások, de oly valósnak tűnnek,
hogy nem is tudjuk, melyik a hamis a két világ közül:
a számok galoppja az ész parancsára,
vagy a levelek, amik magatehetetlenül adják át
magukat a fénylő nyugtalanságnak.
De talán, mégis mind a kettő valódi,
a teljesség és a létezés eltérő rendjében:
mintha a miránk gondoló Teremtő megengedné nekünk,
hogy mi is teremtsünk a saját értelmünknek megfelelően.

A pi-szám
(*El nombre Pi*)

Pilar Bayernek
A F Walter Mayersteinnek

- 3 A kerület hossza,
 az átmérő hossza:
 adjátok át magatokat a hányados hatalmának,
- 1 mindig ugyanaz, konstans, örök
- 4 három vessző tizennégy
 három vessző tizennégy tizenhat
 egy végtelen szakaszok nélküli mindig új
 tizedestört-folyam első gügyögése
- 1 egyedülálló és végtelen, egyetlen és más-más
- 5 három vessző tizennégy
 annyi számítás iskolai emléke
 három vessző tizennégy tizenhat
 számok emléke kulcs alatt,
 mint egy kikötőben a hajók
- 9 füstölögnek, amikor indulnak
 a folyón lefelé, és a víz folyik
 a számoktól és a becézéstől.
 és a kérdés-krokodilok hátgerince
 miket a matematikusok készítettek nekünk,
 már mindenféle veszélyt jelez,
 az egyikük könnyen elkaphat hegyes fogakkal teli
 állkapcsai közé szoríthat és
 élet-éveinket kiveri egy problémával,
- 2 *a kör területe*
 osztva a sugár négyzetével
- 6 és életéveinket kiveri egy problémával
 egy nehézzel, nehezen kiszámíthatóval
 de annyira vonzóval, hogy még csak észre sem vesszük
 hogy felégették bennem az életet
 annyira amennyire megbűvölt
 a kérdés, amit oly kevesen tudnak megérteni,
- 5 és az öt érzék lesből
 figyel valamit túl az öt érzéken
 egy szám különös tulajdonságát lesi
 amit irracionálisnak jeleztek s ami túllépi az értelmet
 mégis az univerzum alapját képezi.

- 3 Az első probléma: kiszámítani
tizedes törtet nyerve tizedestört után
egy egész tizedestört hegyet emelni,
- 5 egyre mélyebbre belehatolni egy világba,
ami már nem tartozik a mérték univerzumához
- ha a valódi kerületek, a valódi átmérők
hosszúságát mértétek,
és megkaptátok a hányadosukat,
- 8 csak két tizedest, három tizedest találtatok
talán négyet a π számból
(ez az, amit az egyiptomiak tudtak):
mások messzebbre ereszkedtek
túl a mérték-meghatározáson -
tehát, olyan definíció, ami annyira egyszerűnek tűnik
- két hosszúság hányadosa, amit papírra
vetve állandóan láttok -
- 9 és cserébe, a tizedes törtek áradata jön.
És hogyan számítottak ki ennyi tizedest?
Több, mint ezerötyszáz év alatt
azok, akik mertek vállalkozni erre a hőstetre
a nagy Archimedes nyomaiba lépve
sokszögeket rajzoltak egy körbe
tízsögeket, tizenkészsögeket, tizenötsögeket,
egyre több és többoldalú sokszögeket,
és számolták a területüket
- 7 és elosztották a körjük írt kör átmérőjével
természetesen: minél több oldalú,
annál jobban közeledik
a poligon a kör területéhez,
és pontosabban alakul a tizedesekben,
de egyre több és több a probléma;
nehéznek tűnik, tudom,
- 9 száraznak tűnik, tudom,
de látni tudom a vonzerejét annak,
hogy egy sűrű erdőn át hajózhatunk egy folyón
anélkül, hogy tudnánk, milyen is lesz kissé arrébb a folyó,
hol lassú - kis tizedesek,
hol gyors - nagy tizedesek,
mindig tovább folyó, de meg nem jósolható,
hogy milyen lesz a következő tizedes?
kettő? öt? vagy kilenc?

- 3 nincs mód megtudni,
 ha csak nem számoltuk ki,
 hogymilyen értékű lesz az ötvenedik?
- 2 *a gömb felülete*
 osztva a sugár négyzetének négyszeresével,
- 3 nincs más mód megtudni
 hogyhogyan végezzünk számításokat, az összezt és minden egyest,
 amik elvezetnek ehhez a tizedeshez külön-külön
- 8 azaz kiszámítani minden korábbi tizedest
 anélkül, hogy egyet se ugorjunk át
 - ez elgondolkodtat az életünkről:
 nincs más mód megtudni
 azt, ami majd egy éven belül történik
 hogya az egész évet éljük napról napra,
 óráról órára, percről percre
 tehát egy időt eltérően a többi csillag idejétől
- 4 megjósolva a távoli időpontokig.
 De a π tizedeseiként megyünk tovább,
 a sokszögek módszere hosszan tartó és fárasztó:
 lenne valamilyen mód, hogy egy gyorsabban járható utat találjunk.
- 6 John Wallis, ezerhatszáznyolcvan óta
 úgy találja (Oxfordban),
 hogya a π kifejezhető
 - jegyezzétek fel -
 mint az összes páros szám négyzete szorzatának a duplája
 osztva az összes páratlan szám
- 2 *a gömb térfogata*
 osztva a sugár köbének négy harmadával
- 6 négyzetének a szorzatával;
 tudom, ez titokzatosan hangzik,
 nem nyilvánvaló, nem könnyen bemutatatható
 de egy ugrás, nem látjátok?:
 a kétezer évben először, átmentünk
 a geometriából a számtanba
- 4 a π számot különböző fényben látjuk
 nehezünkre esik a számok szorzatának
 e hányadosában felismerni
 az oly egyenesen meglátott és érezhető
- 3 közvetlen hosszúságoknak azt a hányadosát
 és most szilajnak és titokzatosnak tűnik nekünk
 de gyorsabbá vált kiszámítani

- 3 egyre több és több tizedest,
a folyamat egyre gyorsul,
amikor megjelennek más számtani formák,
- 8 amikkel leírható a π ,
mint hatványok összege
mint hatványok fordítottjának az összege
mint hatványok fordítottjainak az összegének a gyöke...
De ezért szükség van
finomabbá tenni a matematika eszközeit,
kitalálni a differenciál hányadost
kitalálni az integrálást
- 3 kitalálni vagy felfedezni?:
figyeljétek meg, hogy nagyon eltérő fogalmak,
amint feltételezik, szintén nagyon eltérő képzetek
- 2 *az összes páros szám négyzetének kétszeres szorzata
osztva az összes páratlan szám négyzetének a szorzatával*
- 7 mi fölött vannak a számok és az értelem -,
kiagyalni a Taylor-sorozatok
kiagyalni a Fourier-sorozatok
kiagyalni sok más eljárasmódot
amiket nem kívánok megemlíteni, azért hogy
mindenesetre az legyen itt leírva, amit akarok, hogy legyen:
egy vers, bizonyos formában, ne pedig
- 9 matematika- vagy történelem-óra
- ezért nem szólok a π szám
egyéb tulajdonságairól, mint a transzcendenciáról,
a legapróbb részletet sem közlöm, amiről beszélek.
Nem szólok a konkrét képletekről,
hanem az érzésekről, amiket átéltem,
és azokról, amiket korábban sokan mások éltek át,
és amiket sokan átélnek, amikor én már nem leszek,
a szépség és a szédület érzéseit,
- 5 az utazás az, és a kaland,
az erőfeszítés, a vereség, a győzelem,
az akaratosság, az állhatatosság,
a világossággal való egybeolvadás, a világtól való eltávolodás érzése,
amit egy szép napon ti magatok és érezni fogtok
- 0
- 2 *az ellipszis területe
osztva a tengelyek szorzatával*

- 8 ha gondoltok, részletesen, erre a számra,
vagy más rokon számokra
- például a kettő négyzetgyökére,
azaz, az átló és a négyzet
egyik oldalának a hányadosára,
az irracionális hányadosra,
ami megkeserítette Pitagorasz öregségét,
aki azt tanította, hogy a világ
- 8 tisztán racionális számokból épül fel,
- de micsoda irónia, hogy két alakzat,
a kör és a négyzet, amikkel úton-útfélen találkozunk,
nem fejezhetők ki ezekkel a számokkal!
De más dolgokat is kérdezhettek,
hogymilyen lesz a következő tizedes:
a számítógépekkel a folyamat rettenetesen
meggyorsult és már ezernyi
- 4 tizedest ismerünk
az ötszáz helyett, amikhez géppel
és szigorúan emberi erővel jutottunk el,
tehát, most tegyétek fel, hogy már
- 1 több ezer tizedes van,
- 9 mindezek gyakorlati céloknak nem megfelelőek,
kivéve az öt elsőt, vagy, maximum
a tizenöt vagy húsz elsőt, nagyon aprólékosan kidolgozva,
feltehetitek magatoknak a kérdést a különböző
számjegyek viszonylagos előfordulását illetően,
az egyes, a kettes, a hármas, a négyes,
az ötös, a hatos, a hetes, a nyolcas,
a kilences, a nulla bőséget.
Nos, jól van, ellenőriztük - de sokkal korábban,
- 7 mint ellenőrizték volna, már bemutatta
Borel és más matematikusok,
hogy a különböző számok viszonylagos bősége
ugyanaz,
mint minden két-számjegyű csoport viszonylagos bősége
- tizenöt, huszonhat, kilencvenöt, például -
ugyanaz,
- 1 mint minden háromjegyű számcsoporthoz viszonylagos bősége,
- 6 - százhuszonegy, ötszázhuszonhárom, tegyük fel például,
ugyanaz,
és folyamatosan így van az egyre több
és több számjegyű csoportokkal,
másképpen szólva: bizonyos,
hogy a π tizedeseiben megtaláljátok

- 9 a születésnapotokat
(23-10-1953 az én esetemben,
vagy a 31-4-1592, ha a π első
hét számjegyét vesszük figyelembe)
és a halálotok napját is
(amit nem tudtok felismerni,
mint az én esetemben),
és a telefonszámotokat;
még tovább: ha betűkkel jelezzük a számokat
- 3 - 1 az A, 2 a B, 3 a C, 4 a D,
és így tovább
mostantól kezdve már tudjátok hogy le van írva a nevetek
- 9 a π tizedeseiben
és a π valamelyik pontjában meglelhetitek
együtt a ti neveteket és a szerelmeitek nevét
és a gyerekeitek nevét
és mindegyikötök
születési és elhalálozási dátumait.
Ez lélegzetelállító, biztosan, de meg kell mondani,
hogy a nevetek mellett ott van leírva
egy bármilyen más férfi vagy nő neve is,
- 9 akik már éltek, vagy még élni fognak;
tehát így lélegzetelállító és jelentéktelen:
itt az egész történetetek,
de minden más lehetséges történet is,
hogy élhetett
minden más szerelem,
hogy megtörténhetett,
mint mondják: minden és semmi,
mint az ősi jóslatokban
- 3 vagy amint gyakran történik, amikor túl sokat beszélnek.
Ha megnézik a π számot, miután elolvassátok
ezt a verset, talán lélegzetelállítóbbnak találjátok,
- 7 olyan, mint egy feneketlen kút, mint a végtelen,
ami határtalanul terjeszkedik ki előttetek,
de meghaltok, mielőtt el tudnátok olvasni
a tizedeseinek egy minimális részét.
A π -ben benne van a pihenés és a mozgás
(mint a körben)
az örökkévalóság és az idő
- 5 (mint az Istenben)
a véges és végtelen
(mint az univerzumban)
a harmónia és a káosz
(mint a világban):

- 1 egy rövid és precíz meghatározás,
0
- 5 és a tizedesek egy végtelen sorozata
amik semmiképpen meg nem ismétlik önmaguk rendjét.
De vannak még nyugtalanítóbb esetek is:
számok, amiket lehetetlen definiálni,
véletlenszerű, tisztán véletlenszerű
- 8 végtelen tizedes-füzérek,
tehát olyan számok, amiket sohasem tudunk
egy rövid és tömör definícióba foglalni,
mint a π -t vagy a kettő négyzetgyökét,
hanem olyan számok, amik megállás nélküli végtelen mozgás,
harmónia nélküli káosz és örökkévalóság nélküli idő,
számok, amiket ki sem tudunk mondani,
számok, amik azt juttatják az eszünkbe, hogy a világ kimondhatatlan,
- 2 *a kerület hossza*
osztva kétszer a sugárral
0
- 9 és ezért illik hogy a költészet
hébe-hóba szóljon az olyan számokról,
amik megosztják vele a nyelv határait,
és ki tudja, hogy vajon a világ,
mint számok szólnak benne
a hangsúlyokon, a szótagokon, a versszakokon keresztül.
De talán vannak olyan számok, amik nem létezhetnek,
ha a világ, alapjában véve a szó,
- nem a miénk, ez világos, hanem az Istené,
- 7 ami szóvá szeretett volna válni
a mi korlátolt hallóképességünkön keresztül -
de ez más irányokba térít minket
- amik az istené és a mi jelenlétünk
a világban és mibennünk -
amit nem szabadna elkerülnünk, mint ahogyan tesszük
oly megvetően, ebben az időben.
- 4 De én itt megállok,
és lassan befejezem ezt - a valójában
befejezhetetlen és elgondolkodtató - költeményt,
azonban tudva, hogy a π megy tovább,

- 9 egyidejűleg mint minden bővizű folyó
több számmal, mint amennyi csepp van a Nílusban és a Gangeszben,
a Volgában vagy az Amazonasban,
több számmal, mint amennyi a homokszem
a föld összes sivatagjában,
több számmal, mint amennyi az atom
a naprendszer összes bolygójában,
és mindig visszautasítva egy olyan tiszta és ismétlődő rendet,
mint egy tajtékzó, viharos, végtelen folyó,
- 4 de ugyanakkor lassú, finom, diszkrét,
a megjelenésében szerény,
de több sajátsága van, mint arany
ennek a világnak a bányáiban,
- 4 vagy míg az Úr bele nem fárad és meg nem elégei,
és véget nem vet az Univerzumnak, kimerülve attól,
hogy támogatni kell a számokat, mint
ezt a π -t.

Campelles, 2002 augusztus

DOLO FONT

(Az ének e fuvallata...)
(Eixa alenado de cançó...)

Az ének e fuvallata...
Friss, lágy, szomjúhozó és eleven.
A rózsák ajkai között megforgatja a nappalt.

A csoda kulcsával
ministrál a dalnok.
Ha hamuszürkévé válik a haja
aranylón csillognak az eredeti gyűrűk;
remetelak, hová távozik a kép.

Mély tisztelettel nyugszik a kéz,
hol a kar lehanyatlik. Arany kupában
emeli áldozatként a képet.

Két nappal között, csillogó évek kerítenek be
csodás dinasztiát.
A szabad lét váratlan fordítása:
a gyümölcs időben megszólal,
feltöri a pecséteket,
miket erőseknek mondanak.

(Miután kimagozták a ritmus titkát...)
(Esgranat el misteri del ritme)

Miután kimagozták a ritmus titkát,
a századok közt szállnak a szavak,
ügyelve az évek múlására,
hol csupán a kristály mesélhet
a szférák nyugalma fölötti harmóniáról.
Mily távoli ős tapogatja
a vers pillanatában a szépséget.

Könnyed napraforgók emelnek
fény-baldachint szokatlan aranyszálas
vásznat szövő takácsokhoz hasonlatosan.
A legrövidebb szerelmes pillanat már
örökkévalóság.
Megszentelt fuvallat ad kezdetet
egy sorscsillag alatti első átmenetnek.

A tragédia magasra emeli két karját
a mítoszok ködében.
A végzet a haját borzolja.
Az emlékezet hőse a ruháját rázza.
A tükör fenekén, mint veret, megmarad a kép.

Dolo Font: „Salamandrines veus al mur”, 1991

EMILI RODRÍGUEZ-BERNABEU
(1940-)

Bizalmas emlékezet
(*Memòria íntima*)

A szerelem vékony kérge
türelmetlenül keresi
a házasulandó délibábot,
a testeden túl.

Komoran megsejtetted
mit sugallnak az ajkak,
a végtelenség kezdetét,
a idők alján a szerelmet,
az elviselhetetlen extázist,
vagy az illúzió sürgősségét
a buzgóság villáma mögött.

Emili Rodríguez-Bernabeu: „Domini del sol”
Edicions 62, Barcelona, 1990.

JOAN FORTUNY
(1948)

Senki
(*Ningú*)

Egy hideg fénycsóva
csapódik az utolsó órákban
a kertedre.
Az ott csírázó rövid csendben
megremepsz.

Megbotlasz előtte, bár jól tudod,
senki sem adja olcsón az életét.

*Joan Fortuny: „La pell de l’aigua”,
Columna, Barcelona, 1994.*

Költészet
(*Poesia*)

Ha írok, nem azért, hogy kitöltsem
az űrt létezésem határai közt.
A vers mindig úgy jelenik meg előttem,
mint
egy másik realitás.
Én vele társalgok
itt-ott keresve a helyemet
mintha ismerkednék a hangokkal s a környékkel.
De az, mit magadnak kapsz,
a mi kettőnk hasonlósága.
Valóban sokan vagyunk,
és az emberi sorsban
mi mindannyian csak jel, öröm és csend vagyunk.

*Joan Fortuny: „Perfums i textures”,
Columna, Barcelona 1996*

JOSEP BALLESTER

Lángoló rózsák (*Roses en flames*)

Abban a távollétben tovaillanva
sárkánnyá törik a tükör,
és sehol egy csillag.
Rám tetováltad az árvácskát
halálos bíborvörösben,
és a tű parázként
gazella lábnyomát égeti be.
A sivatag, mint háborgó tenger
kicsi rést hasít
a feledés falán.

*Josep Ballester: „Tatuage”,
Edicions 62, Barcelona, 1989*

Jelentés (*Notícia*)

A szív lepattogzó rozsdája
szétzúzza az érzések vastag vízrétegét
és keserves zokogás bölcsőjévé teszi.
Itt az idő megszületni.

Sápadt menedék (*Pàllid refugi*)

*És éjjel elragadnak a látomások.
Y. Perez Montana*

1

A sötét
átkutatja a várost
minden alkonyatkor
benedvesítve az épületeket
s az utcaköveket
és hideg csókokat dobna a zugok.
Miközben a távollét kiáltásait
hallatják a szavak.

2

Minden hajnalban
típegő madarak kerülnek
a csend falánk folyosójába

3

Zavaros a táj
amikor piszkos vízzel telik meg
csendesen a szoba
s a már elfeledett düh
sodor a sikátorokban
ahol a kétség keserű lovai
forgatják a magány
tökéletes tükrét

és 4

Az ember gyökerei
mélyen behatolnak a mauzóleum falába
amit magának épített
És a kései krónikák elmondják majd nekünk
amikor lassan csúszunk-mászunk
az élet abszurd vígjátékában

*Josef Ballester: „Passadis voraç del silenci”,
El Cingle, Valencia, 1984*

MANUEL GARCIA I GRAU
(1962)

A megsomjazott hang
(*La veu assedegada*)

7.

Mély nyugalommal tele a délután.
Az életet lopva átjárja az alkony
vörös fénye.

Mindenki új jelet lát
a szél félelmetes hangjában és az emberek ellenséges
és nyugtalan mozdulatainak megnyúlt bizalmas tekintetében.

Megtalált teljességgel van tele a délután.
A lét osztozik az emberi és termékeny
remény e pillanataiban.

Megtaláljuk a kulcsot
mi kinyitja a világ minden zugát.

*Manuel Garcia i Grau: „La veu assedegada”,
Catarroja, 1989*

ZORAIDA BURGOS
(1933)

1.

Két kéreg védi
a magnóliák illatát.
Éj, szerelmi játék.
A szerelmet víz villanása
teszi szimmetrikussá.

2.

A világ kihalt.
A csend magánya
megsebzi az ajkakát.
A tűz, tobozok illata,
lágyabb térségek határai.

3.

Sárga csőr, rigók
csipegetik a tarackot.
Édes éjjelek
tisztá képe, liturgikus ébredések.

4.

Langyos, nedves, árnyas
liget vesz körül.
Mohos álmokból
szemerkél áldó eső
az égő nyelvre.

5.

Tükrök éjszakái; visszavert
árnyék. Szimbolikusan
fellángol a mozdulat.
Az örvénylő sötétség csókja
tűz gyönyörét oltja.

*Zoraida Burgos: „Reflexos”, Institut d'Estudi
Tarraconenses, Ramon Berenguer IV, 1989*

KELET-TIMOR

FERNANDO SYLVAN
(1917-1998)

Kislányok és kisfiúk
(*Meninas e meninos*)

Már mindannyian látunk
a könyvekben, az újságokban,
a moziban, a televízióban
képeket kislányokról és kisfiúkról,
akik fegyverrel a kézben védik a szabadságot.

Már mindannyian látunk
a könyvekben, az újságokban,
a moziban, a televízióban
képeket kislányok és kisfiúk
holttesteiről, akik fegyverrel
a kézben védve a szabadságot,
haltak meg.

Már mindannyian látjuk!

Gyermekkor
(*Infância*)

a gyerekek a gondolataik strandján
játszanak
és hosszú álmaik tengerében
fürdenek

a gyerekek strandja és tengere
határtalan

és ezért minden strandot kivilágítottak
és minden tengeren zöld foltok úsznak

de a gyerekek sokszor úgy nőnek fel
hogy nem térnek soha vissza a strandra s a tengerre

KENYA

JARED ANGIRA
(1947)

Éhség
(*Hunger*)

Majd terem kukorica
Egyszer amikor
Megjönnek a hosszú esők
És a bogár-sereg
Elvonul

A fejadagok
Lecsökkennek
Az éhséggel
És az összetekeredett belek
Kiegyenesednek

De
Azon a napon
Maglehet
A nyomorékok otthonában találjuk magunk
A megrokkant atyákkal
Az ágy mellett tömegesen

És mások
Sírjukban fekszenek
Férgekkel
Az ízletes falatokon
És a fenséges sírokon
A kukoricacső
Lesz
A temetési szertartás vörös dísze

KÍNA

YI SHA
(1966)

Vasárnap

Egy művészeti albumban
Van Gogh két festményére
bukkantam
azok nem szerepeltek bankjegyeken
ez a két híres kép
nem is volt oly nevezetes mű
az egyiknek *Gauguin Széke*
a másiknak
Van Gogh Széke volt a neve
habár nem szántam rá magam
megvenni ezt a könyvet
annyira megindított amit láttam
hogy úgy éreztem magam mint
„a kocsit amit dél felé hajtának
de északra megy”
és hazafelé rossz trolibuszra
szálltam

*Yi Sha, 1994 „Yi Sha shixuan”,
Qinglai Renmin Chubanshe, Xining, 2003*

KIRGIZISZTÁN

DZSOLON MAMITOV

Hiszem (*Ииенем*)

Tengelye körül a Földünk forog
E nagy galaktika kötelékben,
S a hátán vele együtt repülünk
Valahová, én ezt tudom, érzem.

Repülnek a hegyek, tavak, folyók,
Repülnek az emberek, a házak,
Repül a szenvedés, a gyűlölet,
Az érzések, a vágyak is szállnak.

Amiket vastag hólepel takar,
Repülnek velünk a tágas sztyeppék,
S repülsz te magad is, amint fejed
A szelíd tehenet vagy a kecskét.

E repülésnek az értelme mi?
Kérded. Igazán nem értem én sem,
De hiszem, hogy az életünk jobb lesz
Ott az ismeretlen messzeségben.

*Жолон Мамытов: „Бирлар”,
Мектеп, Фрунзе, 1975*

KOLUMBIA

GABRIEL JAIME FRANCO
(1956)

Íme
(*He aquí...*)

Íme egy holt kislány
karja, lába,
akit temetni visznek.

Sem Isten fel nem ismeri e tagokat,
sem a nyugodt kereszt.
Számára nem volt menny, és nem is lesz.

Nem mondja senki, emlékezve rá
„Ez volt a hangja, ez volt az álma,
ez a korán kihunyt tekintete”

Számára nem volt menny és nem is lesz,
sem lehetséges fájdalom,
sem szó,
sem vágy, visszaadja,
visszahozza a halottak szemébe
a tekintetet.

*Rogelio Echevarría: „Antología de la poesía colombiana”,
Ministerio de Cultura / El Áncora Editores, Bogotá 1997*

RAUL HENAO
(1944)

A melankólia
(*La melancolia*)

Délután a monoton széllelés
A tenger felől
Becsúsztatja az ajtó alatt
Egy kísértethajó orrát
Miközben a nap
Esperese
Szívesebben ugrándozik a szeretőm
Szekrényén
Ami ott álmodozik a téli szállás mélyén.

„*Ventana al mar*”, Ediciones Mairena,
San Juan, Puerto Rico, 1992

HERNANDO SOCARRAS
(1945)

Megváltás a közönyért
(*Salvación por la indiferencia*)

Minden alkalommal amikor
egy lakás levegője
segíti
és hajlékony víz hallatszik
lefelé a lejtőn
tudd
hogyan úgy esik mint minden
habár az nem
változtatta meg
szíve egyensúlyát.

„*Ventana al mar*”, Ediciones Mairena,
San Juan, Puerto Rico, 1992

JORGE GARCIA USTA
(1960)

A falevelek helyesírása
(*Ortografia de hojas*)

A falevelek hónapok óta
margó nélkül másolják
a nyomokat
amiket gyorsírással
hagyott a testeden a kezem
(Kétségtelenül csak így tanul meg
olvasni az erdő).

„*Ventana al mar*”, Ediciones Mairena,
San Juan, Puerto Rico, 1992.

KOMI KÖZTÁRSASÁG

ALEKSZANDR LUZSIKOV

(Esett, esett...)

Esett, esett. Majd elállt.
Egy pillangó is ideszállt.
Mézért a méh útra készül,
Veréb táncol, el nem szédül.

Mily vidámak, mily boldogok,
Te se szégyelld a mosolyod.
Megkönnyebbül szíved, lelked,
Mint kis lepke, az is repked.

(A sötét erdőben...)

A sötét erdőben,
mint ember, felsóhajtott
egy vén fenyő.
Gyökerébe
titkos fájdalom
hasított.
Vihar nem dúlt.
Csendes, meleg
volt e nyári éj.
Köröskörül aludt
a tajga,
ő felnyögött
és kidőlt.

(Csend van...)

Csend van. Hideg. Vén fák alatt
Kereszt. Ismerőst fed a hant.
Ismert a név. Üvegváza,
Benne száradt rózsza szára.
Fel nem támad, bár süti a nap,
A virág s ki alszik alatt.

(Szülőföldem...)

Szüülőföldem
- fényes
templom.
Odajárok
minden napon,
istenhez ott
imádkozom,
fejet hajtok
s arra kérem,
messzi úton,
távol földön
segítse meg
ön-istenét
és templomát
feledt fiát.

Jeszenyin

A vérrel
nyírfakéregre
írt
verset
tűzre vetette,
és a gőzölgő, kihűlt hamut
mint szántóvető,
marékkal
szórta,
hogymegtrágyázza
a kimerült,
megkeményedett és köves
talajt.

KONGÓI DK

AMBA BONGÓ

Hány éves vagy, szerelmem? (*Quel age as-tu, mon amour?*)

Farmernadrágot és bőrmellényt viselsz,
A lábadon Nike cipő,
A fejedben Adidas -
Koffi Olomide-ről, Papa Wembáról,
Wenge Musicáról szakértőként
És izgató lezserséggel beszélsz.

A hasad lapos, mint az atlétaké,
A combod feszes és izmuktól kockás.
Késő estig csak járkálsz,
Egész éjjel táncolsz fáradhatatlanul.

Mégis, mégis a kopasz fejtető,
Az őszülő hajszálak ott, a füled mögött,
Azok a kis ráncok a szemed sarkában
Egy hosszú élet tanúi,
S arról árulkodnak, hogy elmúltál már harminc éves.

Amikor az életkorodat kérdelem,
Vonakodsz, csak mosolyogsz,
Szégyelled bevallani nekem,
Hogy ötven éves vagy, talán több is.

Nem tudod, hogy szeretlek,
Hogy engem nem érdekel, légy bár ötven,
Hatvan, vagy akár százhusz éves.
Mit érdekelnek engem a nyomok,
Amiket az idő hagyott az arcodon,
Én szeretlek és örökkön szeretni foglak.

Mondd meg hát őszintén,
Mert olyan kíváncsi vagyok,
Szégyenkezés nélkül áruld el nekem,
Hány éves is vagy, szerelmem!

KORZIKA

GHJACUMU FUSINA

Ajtókivágás (Spalline)

Tökéletes ajtókivágás előtt
Végtelen méltósággal
Élsz mint valaki új
A küszöböd lábánál
Az összetört lépcsőfokokon
És tovaröppenő reménnyel
Mindig nyitottan
Vak jövőd felé

(Internet)

Szempillantások (Uchjate)

A házaink homlokzatai
Arcukat felemelve
Fordulnak a csend sziklafala fölötti
Ég felé
És szájukat tátják nem tudva mi az
Faragott köveiket mutatják
Az egyik ablak nyitva a másik csukva
Mintha csak be-bepillantának
Az időbe, ami maréknyi törmeléket
Követel tőlük.

PATRIZIA GATTACECA

Tinta a mi vérünk
(Inchjostru sangue nostru)

Tinta a mi vérünk
Álomkép utazás vagy jel
Esik cseppre-csepp
Víz a földemnek
A tenger mór mormolása
Előjön az ősi szemrehányás
Felordít az antik szörny
Az első éjjel
Az akolban
Közeledik az esztelen jövő
Visszhang zendül
A hegyek csendjéből
Bizonytalan remény ébred
A tinta köröskörül szétfolyik
Az akolban

(Internet)

GHJACUMU THIERS

Új Híd *(Ponte Novu)*

Ha itt sétálok e parton,
Eljutok az Új Hídhöz is,
Ahol három kávéház áll, a José Bar
A de Gaulle Bar,
S a harmadik, a Pascal Paoli Bar.
A tulajdonosa köszönt, hisz jól
Ismerem őt a régmúlt időkből.
A hídon állva egyre azt lesi,
Hogy miféle gonosz is járhat ott.

KUBA

LUIS ROGELIO NOGUERAS
(1945-1985)

Holnap
(*Mañana*)

A tökéletességet keresve tökéletlen verset írok,
és annak meg e kornak a tökéletlensége
közelebb visz engem
egy szebb holnaphoz.
Nem azért írok, hogy az életemet csiszoljam,
hanem azért,
hogy holnapra minden viszonylag
igazzá váljon.

Akik jönnek,
már magukra vállalják megkeresni ezután
sántaságukat, varrataikat, vakságukat
oly módon, hogy szintén tökéletlen verseket írnak majd
az örök, csábító
tökéletesség
nyomában.

PAOLO SVEGLIATE RIGO
(1973)

(Amint makkom...)
(*Priapica*)

Amint makkom
Meleg csillogó hegye
Megérinti benned
A tökéletes tojásgyümölcsöt
Hallom felnyögsz
A gyönyörtől
S az én érzéki lényem fénybe borul.

A szfinx átjárható
Tükreibe öntöm
Első nedvemet
Mit halálos sóhaj követ
Szemérmesség akar úrrá lenni rajtam,
És győzedelmeskedik a megfontoltság,
De egyszerre
Bíborvörös magtokok
Foglyává leszek.

Érezve, hogy szinte fuldokolok,
Vállalom az efebek
Ügyetlen táncát
Nyugtalan kígyóid
Aranyozott kupolája felé,
És fény gyullad az arcomon.
Amikor megduzzadnak a folyóim
Az olyan, mint a katartikus halál előjátéka.